

Vejledning om ernærings- og sundhedsanprisninger

HISTORISK

Indhold

1. Indledning.....	4
1.1 Definitioner.....	4
2. Anvendelsesområde.....	6
2.1 Reglerne gælder for alle kommercielle meddelelser.....	6
2.2 Reglerne gælder for alle fødevarer.....	9
2.3 Varemærker, handelsbetegnelser og fantasinavne.....	12
2.4 Generiske betegnelser.....	14
2.5 ”Ikke-gavnlig ernæringsanprisninger”.....	15
2.6 Brug af myndighedsanbefalinger og kostråd.....	16
2.7 Kan man bruge anbefalinger fra nationale sundhedsorganisationer?.....	17
2.8 Kan man henvise til donationer?.....	17
3. Generelle regler og principper for alle anprisninger.....	18
3.1 Generelle principper.....	18
3.2 Generelle betingelser.....	19
3.3 Anprisninger skal være videnskabeligt dokumenteret.....	21
3.4 Anpriste fødevarer skal leve op til ernæringsprofilerne.....	21
3.5 Særlige restriktioner for alkoholholdige drikkevarer.....	22
4. Ernæringsanprisninger.....	22
4.1 Tilladte ernæringsanprisninger.....	23
4.2 Særlige regler for sammenlignende ernæringsanprisninger.....	38
4.3 ”Naturligt/naturlig”.....	40
4.4 Anprisninger, der henviser til konkret indhold.....	41
4.5 Ernæringsanprisninger vedrørende alkoholindhold.....	42
4.6 Nøglehulsmærket.....	43
4.7 Ernæringsanprisninger i relation til generelle mærkningsregler.....	44
4.8 Ernæringsanprisninger på kosttilskud.....	44
4.9 Afgrænsningsspørgsmål.....	45
5. Sundhedsanprisninger.....	47
5.1 Tilladte sundhedsanprisninger.....	47
5.2 Uspecifikke sundhedsanprisninger.....	58
5.3 Ansøgning om nye sundhedsanprisninger.....	60
5.4 Ikke-tilladte sundhedsanprisninger.....	62
6. Supplerende mærkningskrav ved brug af ernærings- og sundhedsanprisninger.....	65
6.1 Næringsdeklaration.....	65
6.2 Supplerende mærkningskrav ved brug af ernæringsanprisninger.....	66

6.3 Supplerende mærkningskrav ved brug af sundhedsanprisninger.....	67
7. Overgangsordninger	70
7.1 Ernæringsanprisninger	71
7.2 Sundhedsanprisninger	71
7.3 Varemærker og handelsbetegnelser	72

HISTORISK

1. Indledning

Denne vejledning handler om, hvordan en virksomhed kan anprise fødevarers ernærings- eller sundhedsmæssige egenskaber. Vejledningen retter sig både til virksomheder, der vil markedsføre fødevarer med ernærings- og sundhedsanprisninger, og til Fødevarestyrelsens tilsynsførende, der kontrollerer markedsføring af fødevarer. Vejledningen er også relevant for deleøkonomiske virksomheder, der alene stiller en digital platform til rådighed for udbydere og modtagere af fødevarer (fx salg eller donation af fødevarer), selvom virksomheden ikke er en fødevarevirksomhed i fødevarelovgivningens forstand.

Vejledningen beskriver anprisningsforordningens regler, der har været gældende siden 1. juli 2007. Der er desuden flere forordninger om godkendelse og afvisning af sundhedsanprisninger.

Formålet med reglerne er at sikre lige konkurrencevilkår, beskytte forbrugerne mod vildledende markedsføring og gøre det lettere for forbrugerne at vælge en afbalanceret og varieret kost.

Vejledningen er opbygget i kapitler:

- Kapitel 1: Indledning
- Kapitel 2: Anvendelsesområde
- Kapitel 3: Generelle regler og principper for alle anprisninger
- Kapitel 4: Ernæringsanprisninger
- Kapitel 5: Sundhedsanprisninger
- Kapitel 6: Supplerende mærkningskrav ved brug af ernærings- og sundhedsanprisninger
- Kapitel 7: Overgangsordninger

Under relevante afsnit er der eksempler på afgørelser fra Miljø- og Fødevareklagenævnet eller domme fra EU-Domstolen.

Vejledningen skal læses i sammenhæng med EU-KOMMISSIONENS VEJLEDNING FRA 2007 OM GENNEMFØRELSEN AF ANPRISNINGSFORORDNINGEN OG EU-KOMMISSIONENS VEJLEDNING FRA 2013 OM SÆRLIGE BETINGELSER FOR SUNDHEDSANPRISNINGER.

1.1 Definitioner

Anprisning: Ethvert budskab eller fremstilling, som ikke er obligatorisk i fællesskabslovgivning eller national lovgivning, herunder billeder, grafik eller symboler uanset form, som angiver, indikerer eller antyder, at en fødevare har særlige egenskaber.

Ernæringsanprisning: Enhver anprisning, der angiver, indikerer eller antyder, at en fødevare har særlige gavnlige ernæringsmæssige egenskaber, på grund af

- den energi (kalorieværdi), som den giver, giver i nedsat eller øget grad, eller ikke giver, og/eller
- de næringsstoffer eller andre stoffer, som den indeholder, indeholder i nedsat eller øget omfang, eller ikke indeholder.

Sundhedsanprisning: Enhver anprisning, der angiver, indikerer eller antyder, at der er en sammenhæng mellem en fødevarekategori, en fødevare eller en af dens bestanddele og sundhed.

Der er bred enighed blandt medlemsstaterne om, at "sundhed" skal forstås bredt, så at "sundhedsanprisning" omfatter alle angivelser eller indikationer af en sammenhæng mellem en fødevare og virkning på kroppens funktioner, herunder helbredsmæssigt velvære.

Anprisning af en reduceret risiko for sygdom: Enhver sundhedsanprisning, der angiver, indikerer eller antyder, at indtag af en fødevarekategori, en fødevare eller en af dens bestanddele i betydelig grad reducerer en risikofaktor for udvikling af en sygdom hos mennesker.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 2

Fødevarer: Alle stoffer eller produkter, som, uanset om de er uforarbejdede eller helt eller delvist forarbejdede, er bestemt til eller med rimelighed må antages at skulle indtages af mennesker. "Fødevarer" omfatter drikkevarer, tyggegummi og ethvert stof, herunder vand, der bevidst tilsættes fødevarer i forbindelse med deres fremstilling, tilberedning eller behandling.

Markedsføring: Besiddelse af fødevarer eller foder med henblik på salg, herunder udbydelse til salg eller anden overførsel, som finder sted mod eller uden vederlag, herunder selve salget og distributionen og selve den overførsel, der sker på andre måder.

Endelig forbruger: Den endelige forbruger af en fødevare, som ikke bruger fødevareren som led i operationer eller aktiviteter i forbindelse med en fødevarevirksomhed.

SE FØDEVAREFORORDNINGENS ARTIKEL 2 OG 3

Gennemsnitsforbruger: En almindeligt oplyst, rimelig opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger under hensynstagen til sociale, kulturelle og sproglige forhold.

Virksomheder skal sørge for at forhindre udnyttelse af forbrugere, hvis situation gør dem særligt udsatte over for vildledende anpriser. Hvis en anprisning er rettet mod en særlig gruppe (fx børn), bør virkningen af anprisningen vurderes ud fra, hvordan den opleves af et gennemsnitligt medlem af denne gruppe. Begrebet "gennemsnitsforbruger" er ikke et statisk begreb. Nationale domstole og myndigheder skal selv vurdere, hvad gennemsnitsforbrugerens typiske reaktion er i et givet tilfælde under hensyn til Domstolens retspraksis.

SE BETRAGTNING 16 I ANPRISNINGSFORORDNINGEN

SE DIREKTIV OM VILDLEDENDE OG SAMMENLIGNENDE REKLAME

Reklame: Enhver form for tilkendegivelse i forbindelse med udøvelse af virksomhed som handlende, håndværker eller industridrivende eller udøvelse af et liberalt erhverv, som har til formål at fremme afsætningen af varer eller tjenesteydelser.

SE ARTIKEL 2 I DIREKTIV OM VILDLEDENDE OG SAMMENLIGNENDE REKLAME

Mærkning: Angivelser, oplysninger, fabriks- eller varemærker, billeder eller symboler, som vedrører en fødevarer, og som er anført på emballager, dokumenter, skilte, etiketter eller halsetiketter af enhver art, der ledsager eller henviser til denne fødevarer.

Fødevarerinformation: Oplysninger om en fødevarer, som den endelige forbruger får via en etiket, andet ledsagende materiale eller på anden vis, herunder moderne teknologiske redskaber (fx hjemmesider og sociale medier) eller mundtlig kommunikation.

Næringsstof: Protein, kulhydrat, fedt, kostfibre, natrium samt de vitaminer og mineraler, som er angivet i mærkningsforordningens bilag XIII, og stoffer, der tilhører eller er bestanddele af en af disse kategorier.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 2, STK. 2

Andet stof: Et andet stof end et næringsstof, som har en ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning (fx taurin eller lycopen).

”Andet stof” er ikke begrænset til stoffer i kemisk forstand, men kan også være fx plante- eller urteekstrakter. Fødevarerstyrelsen vurderer, at ”andet stof” ikke omfatter almindeligt anvendte fødevarer ingredienser (fx havre eller appelsin).

Generisk reklame: Reklame for en hel fødevarer kategori og ikke et specifikt produkt eller varemærke.

2. Anvendelsesområde

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 1 OG 2

Anprisninger, som vedrører særlige ernærings- og sundhedsegenskaber ved en fødevarer, er omfattet af anprisningsforordningen. Se afsnit 1.1 for definitionen på en ernæringsanprisning og en sundhedsanprisning.

2.1 Reglerne gælder for alle kommercielle meddelelser

Anprisningsreglerne handler om brug af ernærings- og sundhedsanprisninger i kommercielle meddelelser, inklusive generisk reklame (se afsnit 1.1).

Reglerne gælder for alle aktiviteter, hvor ernærings- og sundhedsanprisninger benyttes (fx i mærkning, markedsføring, præsentation, reklame eller reklamekampagne), og som har et kommercielt sigte. Enhver reklame eller præsentation (inklusive mundtlige oplysninger givet ved levering af fødevarer) er omfattet. Virksomheders aktiviteter på sociale medier er også kommercielle meddelelser, og virksomheden er ansvarlig for, at oplysningerne følger reglerne. Indlæg eller bemærkninger, som en anden part har givet på en side, som virksomheden er ansvarlig for, er også en del af virksomhedens markedsføring og skal følge reglerne (fx kunders erfaringer med et produkt).

Brancheforeninger, som repræsenterer og dermed handler på vegne af fødevarer virksomheder eller andre interessenter, skal også overholde reglerne, hvis de bruger ernærings- eller sundhedsanprisninger i kommercielle meddelelser om fødevarer.

Anprisningsreglerne gælder også for deleøkonomiske virksomheder, der alene stiller en digital platform til rådighed for udbydere og modtagere af fødevarer (fx salg eller donation af fødevarer), selvom virksomheden ikke er en fødevarer virksomhed i fødevarer lovgivningens forstand.

Reglerne omfatter også brug af ernærings- og sundhedsanprisninger i generiske reklamer eller kampagner og ikke kun anprisning af konkrete produkter.

SE BETRAGTNING 4 I ANPRISNINGSFORORDNINGEN

Budskaber fremsat af offentlige myndigheder, fx kostråd, eller ikke-kommercielle organisationer, fx en sundhedsorganisation, er ikke-kommercielle meddelelser og hører derfor ikke under reglerne. Disse budskaber er kun undtaget fra reglerne, når de er givet i en ikke-kommerciel sammenhæng.

Markedsføring af fødevarer, herunder generiske kampagner, i regi af fx partnerskaber støttet af myndigheder eller med deltagelse fra myndigheder, er derimod ikke undtaget. Det er ikke afgørende, om offentlige myndigheder deltager i fx et partnerskab. Det afgørende er selve resultatet af samarbejdet, og hvorvidt dette bliver brugt i kommerciel sammenhæng.

Ikke-kommercielle informationer i pressen (artikler) er heller ikke omfattet af reglerne.

Hvis en virksomhed derimod fx har betalt en avis eller et blad for en annonce om virksomhedens produkt, er det en kommerciel meddelelse og dermed omfattet af reglerne.

Anprisning af fødevarer fra en virksomhed til en anden virksomhed

Reglerne gælder for alle ernærings- og sundhedsanprisninger i kommercielle meddelelser for fødevarer, der leveres til den endelige forbruger i den foreliggende form. Udtrykket ”den foreliggende form til den endelige forbruger” betyder: Fødevarer, som den er sammensat, uanset om produktet fx pakkes om, inden den sættes til salg for forbrugeren.

Dette betyder, at anprisning af en fødevarer i den foreliggende form, der sælges fra en virksomhed til en anden, også er omfattet af reglerne.

Anprisningsreglerne gælder derfor i alle handelsled (se eksempel 1).

Eksempel 1: Hvedemel sælges fra en mølle til en virksomhed, som pakker melet om i mindre pakker og sælger det til forbrugeren. Idet der ikke er sket en ændring af fødevarer ”hvedemel”, er der tale om en fødevarer i den foreliggende form, der sælges fra en virksomhed til en anden, og anprisninger af hvedemelet skal følge reglerne.

Hvis der sker en ændring af fødevarer i efterfølgende handelsled, er der tale om en ny fødevarer (en anden form). Anprisninger af fødevarer eller ingredienser i forbindelse med en virksomheds salg af disse fødevarer eller ingredienser til en anden virksomhed, som bruger ingredienserne til fremstilling af et andet produkt, er derfor som udgangspunkt ikke omfattet af reglerne (se eksempel 2).

Eksempel 2: Hvedemel sælges fra en mølle til en virksomhed, som bager kager, der sælges til forbrugeren. Der er her sket en ændring af fødevarer ”hvedemel”. Reglerne gælder derfor ikke for de ernærings- og sundhedsanprisninger, som møllen bruger om melet overfor kageproducenten.

Markedsføringen må kun være tilgængelig for den virksomhed, som fødevarer eller ingredienser markedsføres til, og ikke for forbrugeren.

Dette gælder også kommercielle hjemmesider, sociale medier eller lignende, hvor alle anprisninger skal følge reglerne, fordi hjemmesiden er tilgængelig for forbrugeren. Hvis en virksomhed ønsker at rette deres markedsføring til andre virksomheder via en hjemmeside, skal siderne være adgangsbegrænset, så siderne ikke er tilgængelige for forbrugeren. Dette kan fx ske ved krav om login til siderne.

Materiale til sundhedspersonale

Anprisningsreglerne gælder for alle kommercielle meddelelser om en fødevarer, der leveres i den foreliggende form til den endelige forbrugeren.

EU-domstolen har konkluderet, at anprisningsreglerne også gælder for kommercielt materiale, som en virksomhed formidler til læger og andet sundhedspersonale eller disses faglige organisationer. Dette gælder, uanset om

- den pågældende læge, sundhedsperson eller organisation ikke er en kommerciel virksomhed (fx et apotek)
- virksomhedens materiale ikke er beregnet til, at sundhedspersonalet skal videreformidle budskabet til forbrugeren, og materialet ikke på anden måde bliver gjort tilgængeligt for forbrugeren.

EU-dom - C-19/15

Dommen konkluderer, at artikel 1, stk. 2, skal fortolkes således, at ernærings- og sundhedsanprisninger i en kommerciel meddelelse vedrørende en fødevarer, der skal leveres i den foreliggende form til den endelige forbrugeren, henhører under denne forordnings anvendelsesområde også i de tilfælde, hvor denne meddelelse ikke er rettet til den endelige forbrugeren, men udelukkende til fagpersoner på sundhedsområdet.

Ordinerede diæter

Når en virksomhed markedsfører ordinerede diæter, må de ikke reklamere med, at der udbydes mad til navngivne (sygdoms)specifikke diæter (fx diabetes eller hjertesygdom). Virksomheden kan i markedsføringen til fx forbrugere eller kommuner oplyse, at de kan levere mad efter ”ordinerede diæter”.

Det bliver ikke opfattet som en kommerciel aktivitet, hvis emballagemærkningen, hvor den navngivne (sygdoms)specifikke diæt er angivet, bruges alene som en logistisk hjælp, der skal sikre, at den korrekte mad leveres til de personer, som har fået ordineret den pågældende mad/diæt (fx på et plejehjem). Ved vurderingen af, om der alene er tale om et logistisk værktøj, lægges der vægt på,

- at leverancen af særlige diæter er beskrevet i den kontrakt, som er indgået mellem fx kommunen og leverandøren af den kommunale service,
- at diæterne leveres på baggrund af borgerens individuelle, særlige ernæringsbehov, og
- at diæterne er leveret og mærket i samarbejde med kommunen og/eller kommunens institutioner og følger kostvejledning fra de offentlige sundhedsmyndigheder.

Markedsføring, der er målrettet slutbrugeren (fx via direkte salg eller internet), betragtes som en kommerciel aktivitet, der dermed skal overholde reglerne.

2.2 Reglerne gælder for alle fødevarer

Anprisningsreglerne gælder for alle former for fødevarer, herunder kosttilskud.

Reglerne gælder for både færdigpakkede og ikke-færdigpakkede fødevarer samt for generisk markedsføring (se afsnit 2.1). Reglerne gælder desuden for varemærker, produktnavne eller betegnelser, som kan antyde en særlig ernærings- eller sundhedsmæssig virkning (se afsnit 2.3).

Reglerne gælder også for salg af fødevarer på spisesteder (fx caféer og restauranter) og for virksomheder, der leverer mad til hospitaler, skoler, ældre mv. Det vil sige, at ernærings- og sundhedsanprisninger på fx menukort, skilte, hjemmesider, sociale medier eller ved mundtlig præsentation altid skal følge reglerne.

Specifikke regler vedrørende ernærings- og sundhedsanprisninger i andre regelsæt

Anprisningsreglerne er et horisontalt regelsæt, der omfatter alle fødevarer. Hvis der er regler for ernærings- og sundhedsanprisninger i specifikke regelsæt for fødevarer, er det de specifikke regler, som er gældende (lex specialis).

Eksempelvis er der for smørbare fedtstoffer regler for anprisning af fedtindhold. Anprisningen ”fedtreduceret” eller ”light/let” kan fx bruges, hvis fedtstoffet indeholder maksimum 62 g fedt pr. 100 g.

SE DEN FÆLLES MARKEDSORDNING

For mineralvand er der muligheder for brug af visse ernærings- og sundhedsanprisninger, fx niveauer for anprisning af mineralindhold.

SE MINERALVANDSDIREKTIVET

SE MINERALVANDSBEKENDTGØRELSEN

For modermælkserstatninger er der en særlig restriktiv positivliste over de ernærings- og sundhedsanprisninger, der kan bruges.

SE KOMMISSIONENS DIREKTIV OM MODERMÆLKSERSTATNINGER OG TILSKUDSBLANDINGER
SE MODERMÆLKSERSTATNINGSBEKENDTGØRELSEN

Fra den 22. februar 2020 (2021 for modermælkserstatninger fremstillet af hydrolyseret protein) må virksomheder ikke længere bruge ernærings- og sundhedsanprisninger i markedsføringen af modermælkserstatninger.

SE KOMMISSIONENS DELEGEREDE FORORDNING NR. 2016/127

Fra den 22. februar 2019 (2020 for produkter udviklet til spædbørn) må virksomheder ikke længere bruge ernærings- og sundhedsanprisninger i markedsføringen af fødevarer til særlige medicinske formål.

SE KOMMISSIONENS DELEGEREDE FORORDNING NR. 2016/128

Afgørelse:

Miljø- og Fødevareklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at anprisningen "Omega-3" på pakning med modermælkserstatning er i strid med reglerne for anprisning af modermælkserstatning og reglerne for mærkning. "Omega-3" har ikke samme betydning som den tilladte ernæringsanprisning "Tilsat LCP (langkædet polyumættet fedtsyre) eller lignende ernæringsanprisning, der vedrører tilsætning af docosahexaensyre", og anprisningen "Omega-3" er derved ikke tilladt på modermælkserstatninger. "Omega-3" er en fællesbetegnelse for en familie af fedtsyrer, og omfatter flere fedtsyrer end docosahexaensyre, blandt andet alfa-linolensyre. Al modermælkserstatning skal være tilsat alfa-linolensyre. Forbrugeren kan derfor vildledes til at tro, at andre modermælkserstatninger ikke indeholder omega-3, selvom det er lovpligtigt at tilsætte i form af alfa-linolensyre. (Sag 18593 af 3. juni 2013)

*På daværende tidspunkt Fødevareministeriets Klagecenter.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevareklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at "Bifidus BL" samt "indeholder den aktive bakteriekultur Bifidus BL" er ernæringsanprisninger, som ikke er tilladte i henhold til lovgivningen (modermælkserstatningsbekendtgørelsen). Det er ligeledes afgjort, at anprisningsforordningens overgangsbestemmelser ikke finder anvendelse. Varemærker, som indikerer en ernæringsanprisning, som ikke er tilladt i henhold til lovgivningen (her modermælkserstatningsbekendtgørelsen), er ikke omfattet af overgangsbestemmelsen i artikel 28, stk. 2. (Sag 11165/1373 af 10. februar 2012). Afgørelsen er stadfæstet ved dom af 4. december 2013 af Københavns Byret.

*På daværende tidspunkt Fødevareministeriets Klagecenter.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevareklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at ordet "sensitive", som anvendt i forbindelse med markedsføringen af en modermælkserstatning, er omfattet af definitionen på en uspecifik sundhedsanprisning.

Det tilsvarende danske ord, sensitiv, henviser til noget følsomt, sart eller fintmærkende. Brugen af ordet "sensitive" i markedsføringen af modermælkserstatningen kan derfor af forbrugeren forstås som en indikation af, at produktet er mere skånsomt for spædbørn end andre modermælkserstatninger, eller at produktet er mere velegnet for særligt sarte spædbørn end andre tilsvarende produkter.

Mærkningen af modermælkserstatninger må kun indeholde ernærings- og sundhedsanprisyninger, der er nævnt i bilag 4 til modermælksbekendtgørelsen. Anprisningen "sensitive" er ikke nævnt i bilaget. I klagen gøres endvidere gældende, at "Sensitive" er et tillægsnavn til første del af produktnavnet, og at ordet dermed ikke er en anprisning, men derimod en del af produktnavnet eller varebetegnelsen. Dette fører imidlertid ikke til et ændret resultat i sagen, da det forhold, at ordet "sensitive" indgår i produktnavnet, ikke betyder, at ordet ikke samtidigt kan være omfattet af definitionen på en uspecifik sundhedsanprisning. (Sag 206005 af 21. maj 2015)

*På daværende tidspunkt Fødevareministeriets Klagecenter.

Obligatoriske oplysninger er ikke anprisyninger

Hvis det er lovpligtigt at angive en ernærings- eller sundhedsmæssig egenskab ved en fødevarer, er denne oplysning ikke omfattet af anprisningsreglerne.

Følgende er eksempler på en sådan obligatorisk mærkning. Der er ikke tale om en udtømmende liste:

- Varebetegnelsen letmælk og skummetmælk.
(SE DEN FÆLLES MARKEDSORDNINGS BILAG VII, DEL IV)
- Angivelse af fedtindhold i mælk og mejeriprodukter.
(SE MÆLKEPRODUKTBEKENDTGØRELSEN)
- Angivelse af fedtindhold på hakket kød. En frivillig mærkning af fedtindhold på hakket kød, som evt. er undtaget den obligatoriske mærkning, vil heller ikke blive vurderet som en ernæringsanprisning.
(SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 17 OG BILAG VI, DEL B)
- Angivelse af fedtindhold for smørbare fedtstoffer.
(SE DEN FÆLLES MARKEDSORDNINGS BILAG VII, DEL VII)
- Mærkningen af fødevarer til særlige medicinske formål skal indeholde teksten ”*Til ernæringsmæssig behandling/håndtering af ...*”, hvor den tomme plads udfyldes med en sygdom eller funktionelle forstyrrelse.
(SE BEKENDTGØRELSE OM FØDEVARER TIL SÆRLIGE MEDICINSKE FORMÅL OG KOMMISSIONENS DELEGEREDE FORORDNING NR. 2016/128)

2.3 Varemærker, handelsbetegnelser og fantasinavne

Varemærker, handelsbetegnelser eller fantasinavne, der kan antyde en særlig ernærings- eller sundhedsmæssig virkning, skal følge anprisningsreglerne. De kan dog bruges uden en særskilt godkendelse, hvis de ledsages af en beslægtet ernærings- eller sundhedsanprisning, der overholder anprisningsreglerne.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 1, STK. 3

Denne regel svarer i princippet til den regel, som gælder for generelle uspecifikke sundhedsanprisninger, som skal ledsages af en beslægtet og godkendt sundhedsanprisning (se afsnit 5.2).

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 10, STK. 3

Varemærker er defineret som: *”Særlige kendetegn for varer eller tjenesteydelser, som benyttes eller agtes benyttet i en erhvervsvirksomhed”*.

Et varemærke kan bestå af alle tegn, der er egnet til at adskille en virksomheds varer eller tjenesteydelser fra andre virksomheders, og som gengives grafisk:

- ord og ordforbindelser, herunder slogans, personnavne, firmanavne,
- bogstaver og tal,
- figurer og afbildninger eller
- varens form, udstyr eller emballage.

I Danmark kan varemærker skaffes ved registrering ved Patent- og Varemærkestyrelsen eller ved blot erhvervsmæssig benyttelse (ibrugtagning). Det er en betingelse for erhvervelse af et varemærke, at mærket har et særpræg og dermed er egnet til at adskille en virksomheds varer fra andre virksomheders.

SE VAREMÆRKELOVENS § 1-2 OG § 3, STK. 1

Virksomheder skal kunne redegøre for, at de har en varemærkeret til at bruge et givent navn som varemærke. Varemærker kan således ikke bruges af alle og enhver.

Et varemærke kan ikke alene bestå af en henvisning til en beskrivelse eller en egenskab for en fødevarer, fx ammehætte eller fordøjelseshætte.

”Handelsbetegnelser” eller ”fantasinavne” er ikke nærmere defineret, men intentionen med reglen er, at alle mærker, navne eller betegnelser, som angiver eller indikerer en ernærings- eller sundhedsanprisning af en fødevarer, er omfattet af reglerne. Der er i mange tilfælde overlap mellem de nævnte ”betegnelser”. Et fantasinavn kan fx samtidig være et varemærke.

Varemærker, handelsbetegnelser eller fantasinavne, der kan opfattes som en ernærings- eller sundhedsanprisning, er fx ”Hjertets ven” eller ”Feel Better”. For at undgå vildledning skal disse mærker eller navne være ledsaget af en specifik relateret ernærings- eller sundhedsanprisning, der overholder anprisningsreglerne.

Den ledsagende anprisning skal være beslægtet med den type af anprisning, som mærket eller navnet er. Hvis et varemærke, en handelsbetegnelse eller et fantasinavn indikerer en effekt på sundheden (fx ”Hjertets ven”), skal den ledsagende anprisning være en relateret sundhedsanprisning. Hvis det derimod indikerer en særlig ernæringsmæssig egenskab, som fødevareren har på grund af indhold af energi, næringsstoffer eller andre stoffer, skal den ledsages af en relateret tilladt ernæringsanprisning.

Et varemærke, handelsbetegnelse eller fantasinavn, som er i strid med reglerne generelle principper eller resten af fødevarerlovgivningen, må ikke bruges. Dette gælder varemærker, handelsbetegnelser eller fantasinavne, som Fødevarerstyrelsen vurderer fx usande eller vildledende.

Virksomheder må ikke bruge navne, der antyder overfor forbrugerne, at sundheden kan påvirkes negativt, hvis man ikke indtager fødevareren. Virksomheder må heller ikke angive hastigheden eller omfanget af vægttab eller antyde, at en fødevarer er anbefalet af en eller flere læger eller en lægelig organisation.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 12

Et navn må ikke angive eller indikere, at fødevareren kan forebygge eller helbrede sygdom mv.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 7, STK. 3

Varemærker, handelsbetegnelser eller fantasinavne må ikke angive eller indikere en effekt af en fødevarer, hvis det er imod reglerne at henvise til effekten for fødevareren. Fx må virksomheder for en modermælkserstatning ikke bruge et varemærke, mv., som angiver eller indikerer en ernærings- eller sundhedsanprisning, som ikke er tilladt for modermælkserstatninger.

SE MODERMÆLKSERSTATNINGSBEKENDTGØRELSENS BILAG 4

Der gælder særlige overgangsordninger for produkter, som er forsynet med varemærker og handelsbetegnelser, som har været lovligt brugt inden 1. januar 2005 (se afsnit 7.3).

Ernærings- og sundhedsanpriser i ”gråzonen”

En række produktnavne eller markedsføringsudsagn befinder sig i en gråzone, hvor det er svært at vurdere, om navnet eller markedsføringsudsagnet kan opfattes som en ernærings- eller sundhedsanprisning, eller om det falder uden for anprisningsreglerne. Det er nødvendigt at tage hensyn til hele markedsføringskonteksten (fx fødevarer type eller -form, produktserie, brand, firmaprofil, supplerende markedsføringsudsagn og salgssted) for at vurdere dette.

Produktnavne, brands e.l., som forbrugerne vil forbinde med et ”sundhedsfremmende” produkt, taler for, at eventuelle ”gråzone”-markedsføringsudsagn er omfattet af reglerne. Fx antyder udsagnet ”Hvis du vil nyde og yd mere” en sundhedsfremmende funktion på et produkt med navnet ”Sports Choko Bar”.

Når et udsagn af forbrugeren opfattes som klart for sjov, skal det ikke følge reglerne. Her skal man også tage hensyn til hele markedsføringskonteksten ved vurdering af, om et udsagn klart opfattes som af humoristisk karakter.

Fx kan ”Hjertegod” på en hjerteformet kage være knyttet til produktets form og derved ikke opfattes som en sundhedsanprisning. ”Hjertegod” på andre produkter (fx en margarine) kan derimod opfattes som en gavnlig egenskab ved produktet.

Et produktnavn (fx ”Relax”) kan opfattes forskelligt alt efter, om produktet sælges i en helsekostforretning eller på et værtshus.

Et navn eller et udsagn, som i en bestemt sammenhæng vurderes at være ”af humoristisk karakter” og derved ikke forstås som en ernærings-, sundheds- eller en sygdomsanprisning, kan godt forstås sådan i andre sammenhænge.

Fødevarerinformation må ikke angive eller indikere, at fødevarer kan forebygge eller helbrede sygdom mv.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 7, STK. 3

Afgørelse:

Miljø- og Fødevarerklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at begrebet ”wellness” for en the var omfattet af anprisningsforordningen. Anvendelse af begrebet ”wellness” på produktet, hvorpå indholdet af antioksidanter og koffein blev fremhævet, indikerede en gavnlig effekt på sundheden. Der var således tale om en uspecifik sundhedsanprisning, som ikke var ledsaget af en relateret specifik godkendt sundhedsanprisning. (Sag 897/16983/567 af 14. december 2009).

*På daværende tidspunkt Sekretariatet for Fødevarer- og Veterinærklager.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevarerklagenævnet* har i en konkret sag vedrørende drikkevarer afgjort, at betegnelserne ”superfruit” og ”superjuice” giver indtryk af, at produktet er i besiddelse af særlige gavnlige egenskaber i forhold til andre frugter, idet der blev henvist til særlige gavnlige og sunde egenskaber uden dokumentation for, hvad den gavnlige virkning bestod i. (Sag 5450/838 af 26. november 2010)

*På daværende tidspunkt Sekretariatet for Fødevarer- og Veterinærklager.

2.4 Generiske betegnelser

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 1, STK. 4

KOMMISSIONENS FORORDNING NR. 907/2013 OM GENERISKE BETEGNELSER

Generiske betegnelser eller benævnelser for en fødevarerkategori skal følge anprisningsreglerne, hvis betegnelserne antyder en betydning for menneskers sundhed.

Generiske betegnelser kan undtages fra anprisningsreglerne. Fx ”Digestive” og ”hostebolcher” er generiske betegnelser, hvor forbrugeren ikke opfatter produkterne som bidragende til sundhed på trods af indikationen. Det antages, at forbrugeren ikke forventer en bedre fordøjelse ved indtagelse af ”digestive-kiks”.

Varebetegnelser kan ikke betragtes som generiske betegnelser, fordi varebetegnelsen er obligatorisk mærkning. Varebetegnelsen ”kosterstatning til vægtkontrol” er fx ikke en generisk betegnelse.

EU-Kommissionen har regler for, hvordan og hvad der kræves for at søge om en undtagelse fra anprisningsreglerne for generiske betegnelser. Der kan søges om brugen af en generisk betegnelse i en eller

flere medlemsstater. Selve ansøgningen skal sendes til den kompetente myndighed i én medlemsstat, hvor den generiske betegnelse bruges. I Danmark er dette Fødevestyrelsen. Ansøger (fx en virksomhed eller en brancheorganisation) kan vælge hvilken medlemsstat, de vil sende ansøgningen til, hvis der er tale om brug i flere medlemsstater. Ansøgningen behandles af EU-Kommissionen, og godkendelse eller afslag på ansøgningen sker i EU-regi.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 25, STK. 3

Der vil blive lavet en undtagelse til anprisningsreglerne, når en ansøgning om en generisk betegnelse bliver vedtaget.

2.5 "Ikke-gavnige ernæringsanprisninger"

Frivillige oplysninger om ikke-gavnige egenskaber ved en fødevarer er også anprisninger, men er typisk ikke anprisninger, der er omfattet af anprisningsreglerne. Ikke-gavnige ernæringsanprisninger er uden for anprisningsreglernes anvendelsesområde.

SE BETRAGTNING 6 I ANPRISNINGSFORORDNINGEN

Forbrugerne opfatter generelt anprisninger som positive budskaber. Formålet med en anprisning fra virksomhedens side er at fremhæve en gavnlig egenskab ved en fødevarer.

Ernæringsanprisninger, som for den almindelige forbruger opfattes som "ikke-gavnige", kan i nogle sammenhænge og for visse målgrupper opfattes som gavnige. Fx betragtes "højt fedtindhold" umiddelbart som en ikke-gavnlig ernæringsanprisning. Anprisningen kan dog på visse produkter, markedsført til særlige målgrupper, fremstå som gavnlig og skal derfor følge anprisningsreglerne. Det er kun tilladt at bruge de godkendte ernæringsanprisninger. Så fx anprisningen "højt fedtindhold" angivet på et produkt til en målgruppe, der måtte have behov for dette, kan ikke bruges, fordi anprisningen ikke er godkendt i anprisningsreglerne.

Det skal være tydeligt, hvis der er tale om en advarende mærkning (en ikke-gavnlig ernæringsmæssig egenskab). En sådan anprisning falder uden for anprisningsreglerne.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevareklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at anprisningerne "Energitæt - højt indhold af protein, fedt og kulhydrat" er positive anprisninger for målgruppen. Det forstærkes, når der ses på den samlede markedsføring. For den almindelige gennemsnitlige velunderrettede forbruger, der har brug for energi, er anprisningerne udtryk for gavnige virkninger. Det kan fx være en motionsudøver eller svagt ernærede.

Ernæringsanprisningerne "Højt indhold af kulhydrater og fedt" opfylder [dog] ikke forordningens bestemmelser, herunder er de ikke angivet i bilaget til forordningen som godkendte anprisninger. (Sag 17202 af 29. april 2013)

*På daværende tidspunkt Fødevareministeriets Klagecenter

2.6 Brug af myndighedsanbefalinger og kostråd

Brug af kostvejledninger og råd eller anbefalinger fra offentlige fødevarer- eller sundhedsmyndigheder i markedsføringen af fødevarer er kommercielle budskaber. Hvorvidt disse kommercielle budskaber falder under anprisningsreglerne, afhænger af, om budskaberne kan betragtes som ernærings- eller sundhedsanprisninger.

Kan man henvise til "Fødevarestyrelsen anbefaler, at man ..."?

Virksomheder kan bruge anbefalinger fra offentlige fødevarer- eller sundhedsmyndigheder i markedsføringen af fødevarer, hvis det sker på en neutral og generisk måde, og der ikke er oplysninger om forebyggelse af sygdom mv. i selve anbefalingen eller i den tilknyttede markedsføring.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 7, STK. 3

Fx er det tilladt at skrive på et kosttilskud, at "Fødevarestyrelsen anbefaler et vitamintilskud på 400 mikrogram folsyre om dagen fra planlægning af graviditet og de første 12 uger af graviditeten".

Officielle kostråd

Det er tilladt at bruge ét eller flere af Fødevarestyrelsens officielle kostråd eller dele af disse kostråd i markedsføringen.

Nogle af kostrådene (fx "Spis frugt og mange grønsager" og "Spis mere fisk") er anbefalinger eller udsagn, som henviser til indtag af en fødevarer eller fødevarerkategori x antal gange pr. uge. Disse er som udgangspunkt ikke ernærings- eller sundhedsanprisninger (se afsnit 1.1), men virksomheden skal overholde de generelle vildledningsregler.

Andre af kostrådene (fx "Spis mad med mindre salt", "Spis mindre mættet fedt" og "Spis mindre sukker") er anbefalinger, som henviser til at vælge fødevarer eller fødevarer kategorier med en særlig ernæringsmæssig sammensætning. Disse kostråd angiver eller indikerer, at fødevarer eller fødevarer kategorier har disse ernæringsmæssige egenskaber, og derfor anses de for ernæringsanprisninger. Disse kostråd kan bruges, hvis den anpriste fødevarer overholder betingelserne for den relaterede ernæringsanprisning "reduceret indhold af [navn på næringsstoffet]". Fødevarer skal fx indeholde mindst 25 % mindre salt sammenlignet med lignende produkter, hvis man på fødevarer bruger kostrådet "Spis mad med mindre salt". Kostrådet kan også bruges, hvis fødevarer overholder kravene for anprisningerne "Ikke tilsat salt" eller "Lavt saltindhold".

Brug af et kostråd må generelt ikke være vildledende og må ikke give indtryk af, at Fødevarestyrelsen anbefaler den konkrete fødevarer.

De officielle kostråd er grafisk fremstillet som "kostrådsdråber". Fødevarestyrelsens kostrådsdråber er registeret under varemærkelovgivningen. Der er retningslinjer for brug af kostrådsdråberne i generisk markedsføring og på produkter (SE FØDEVARESTYRELSENS HJEMMESIDE).

2.7 Kan man bruge anbefalinger fra nationale sundhedsorganisationer?

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 11

Det er tilladt at henvise til anbefalinger fra nationale læge-, sundheds- og ernæringsfaglige sammenslutninger og sundhedsrelaterede velgørenhedsinstitutioner i markedsføringen af fødevarer. Disse henvisninger kan kun bruges under de nedenstående særlige betingelser, fordi denne henvisning kan indikere, at fødevarerne har en gavnlig effekt på sundheden.

Anbefalinger fra sundhedsorganisationer eller brug af sundhedsorganisationers logo ved markedsføring af fødevarer opfattes ofte som uspecifikke sundhedsanprisninger, fordi anbefalingerne eller logoerne i sig selv giver indtryk af, at fødevareren har særlige sundhedsmæssige egenskaber.

Et logo for fx en hjerteforening udformet som et hjerte kan i sig selv opfattes som en sundhedsanprisning. Hvis logoet bruges i markedsføringen af fødevarer, er det omfattet af anprisningsreglerne. Det skal altid bedømmes ud fra det samlede indtryk, som organisationens navn eller anbefalingen giver i den konkrete sammenhæng. Hvis organisationens navn eller logo kan opfattes som en sundhedsanprisning, skal der samtidig bruges en godkendt relateret sundhedsanprisning (se afsnit 5.2).

Henvisning til anbefalinger fra nationale læge-, sundheds- og ernæringsfaglige sammenslutninger og sundhedsrelaterede velgørenhedsinstitutioner i markedsføringen af fødevarer kan også nogle gange give forbrugerne det indtryk, at fødevarerne har egenskaber vedrørende forebyggelse, behandling eller helbredelse af sygdom, hvilket ikke er tilladt.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 7, STK. 3

Importerede fødevarer med anbefalinger udstedt af andre landes sundhedsorganisationer er sidestillet med danskproducerede fødevarer. Fødevestyrelsen vurderer dem derfor på samme måde i forhold til overholdelse af anprisningsreglerne og de generelle vildledningsregler.

2.8 Kan man henvise til donationer?

I dag er samarbejde mellem virksomheder og velgørende eller sundhedsfremmende organisationer (fx donationer eller co-branding) meget almindeligt. Når en virksomhed har indgået en aftale om at donere eller støtte en sundhedsorganisation, kan virksomheden i markedsføringen henvise til denne donation eller støtte. En henvisning til en donation eller støtte kan i markedsføringen eller mærkningen gøres på flere måder (fx "Ved køb af dette produkt støtter du Hjerteforeningen med 5 kr.", "Vi støtter Astma-Allergi Forbundet" eller "10 % af salget går til Diabetesforeningen").

Henvisning til en donation/støtte af en velgørende eller sundhedsfremmende organisation skal som udgangspunkt hverken betragtes som en anprisning eller som en sygdomsanprisning.

Det skal tydeligt fremgå, at der er tale om en donation eller støtte, og henvisningen skal være neutral i forhold til den øvrige markedsføring. Et logo må derfor ikke gengives i stor størrelse eller fremhæves, hvis

det betyder, at henvisningen ikke længere er neutral. I det tilfælde gælder anprisnings- og mærkningsreglerne.

Hvis en henvisning til en donation til en sundhedsorganisation bruges samtidig med en godkendt ernærings- eller sundhedsanprisning, kan henvisningen til donationen påvirke forbrugerens forståelse af anprisningen. En virksomhed, der fx bruger ernæringsanprisningen "sukkerfri" sammen med en henvisning til en donation til Diabetesforeningen, kan vildlede forbrugeren til at tro, at produktet er særligt egnet til personer med diabetes (sammenhæng mellem den anvendte anprisning (og produktet) og den givne sundhedsorganisation).

Når en henvisning til en donation til en sundhedsorganisation bruges samtidig med en godkendt ernærings- eller sundhedsanprisning, vil henvisningen til selve donationen typisk ikke blive betragtet som en anprisning, herunder en sygdomsanprisning. Hvis en henvisning til en donation til en sundhedsorganisation har betydning for forbrugerens forståelse af en godkendt ernærings- eller sundhedsanprisning, skal det vurderes, om den godkendte anprisning i det tilfælde er vildledende.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 3, STK. 1, LITRA A

Hvis relationen mellem en henvisning til en given donation og en godkendt ernærings- eller sundhedsanprisning ikke er vildledende, må kombinationen godt bruges. Den godkendte sundhedsanprisning "Vitamin A bidrager til at vedligeholde et normalt syn" vil i kombination med en henvisning til en donation til fx Osteoporoseforeningen ikke umiddelbart vildlede forbrugeren.

3. Generelle regler og principper for alle anprisninger

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 3-7

3.1 Generelle principper

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 3

Det er tilladt at bruge godkendte ernærings- og sundhedsanprisninger, hvis man overholder forordningens generelle principper og betingelser.

Følgende generelle principper gælder for alle ernærings- og sundhedsanprisninger:

- Må ikke være usande, tvetydige eller vildledende
- Må ikke rejse tvivl om andre fødevarers sikkerhed og/eller ernæringsmæssige tilstrækkelighed
- Må ikke tilskynde til eller billige overdrevent forbrug af en fødevarer
- Må ikke angive eller indikere, at kosten ikke kan tilføre tilstrækkelige næringsstoffer
- Må ikke henvise til forandringer af kropsfunktioner, som kan skabe eller udnytte frygt hos forbrugeren

Det er en forudsætning, at anprisninger ikke er uforenelige med almindeligt anerkendte ernærings- og sundhedsprincipper eller går imod gode kostvaner.

SE BETRAGTNING 18 I ANPRISNINGSFORORDNINGEN

3.2 Generelle betingelser

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 5

Gavnlig virkning

Ernærings- og sundhedsanprisninger skal handle om en gavnlig ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning, der er dokumenteret med almindeligt anerkendt videnskabelig evidens.

Formålet med anprisninger er at fremhæve en gavnlig egenskab ved en fødevarer. Hvis den påståede egenskab eller effekt ikke er gavnlig og dokumenteret, følger anprisningen ikke reglerne (se afsnit 2.5).

Nogle af de sundhedsanprisninger, der er blevet ansøgt om at få godkendt, er blevet afvist, fordi der ikke har været en gavnlig fysiologisk effekt. Sundhedsanprisninger af forskellige fødevarers/stoffers effekt på fx ”increase in renal water elimination” er blevet afvist på dette grundlag.

Betydelig mængde

Det anpriste stof skal være i fødevareren i en ”betydelig mængde”. Generelt skal stoffet være i en sådan mængde, at fødevareren har den anpriste ernæringsmæssige eller fysiologiske virkning.

Hvis det i anden EU-lovgivning er defineret, hvad der forstås ved ”betydelig mængde”, er denne gældende. For vitaminer og mineraler er det fx defineret i næringsdeklarationsreglerne. I betingelserne for brug af visse anprisninger kan der være henvist til en anden mængde.

For anprisninger, der handler om reduktion i næringsstof eller fravær af næringsstof, skal det anpriste næringsstof også give den anpriste ernæringsmæssige eller fysiologiske virkning.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevarerklagenævnet* har i en konkret sag vedrørende anprisning af kosttilskud afgjort, at anprisningen ”ikke tilsat sukker” ikke er i overensstemmelse med det generelle princip i artikel 5, stk. 1, litra a, der omhandler, at den mængde næringsstof, som anpriser skal have en ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning. Den mængde sukker, som en forbruger af det konkrete kosttilskudsprodukt ville indtage med produktet, hvis dette havde indeholdt sukker, vurderes at være så uvæsentligt, at det ikke medfører nogen nævneværdi ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning hos forbrugeren, at hun eller han ikke indtager dette sukker, fordi kosttilskuddet er sukkerfrit. (Sag 722/3445 af 5. februar 2010)

*På daværende tidspunkt Sekretariatet for Fødevarer- og Veterinærklager

Stoffet skal kunne udnyttes af kroppen

Det anpriste næringsstof eller andet stof skal være i en form, som kroppen kan udnytte.

For tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer er der fastsat specifikke kilder. Disse kilder er derfor anset som stoffer, der kan udnyttes af kroppen. Ellers var de ikke blevet godkendt som kilder. Se afsnit 4.1. om kilders optagelighed.

Mængde af fødevarer skal med rimelighed kunne indtages

Den mængde af den anpriste fødevarer, som forbrugeren realistisk kan indtage, skal indeholde en betydelig mængde af det anpriste næringsstof/andet stof.

Selvom en fødevarer overholder betingelserne for en anprisning (pr. 100 g), kan det ske, at anprisningen ikke kan bruges for fødevarer. Fx hvis produktet har en begrænset anvendelse, eller hvis forbrugeren skal indtage urealistiske mængder for at opnå den anpriste effekt (fx relevant for salt, smør eller tyggegummi). Det stemmer overens med det generelle princip om, at man ikke må tilskynde til overdrevent forbrug af en fødevarer.

Anprisingerne skal være forståelige for forbrugeren

Ernærings- og sundhedsanprisinger må kun bruges, hvis det kan forventes, at gennemsnitsforbrugeren (se afsnit 1.1) kan forstå de gavnlige virkninger, der nævnes i anprisningen.

Hvis der er tale om anprisinger, som er rettet til særlige målgrupper (fx gravide), skal anprisingerne være forståelige for denne målgruppe. Det skal være klart, hvilken målgruppe der er tale om, så man ikke vildleder personer, der ikke tilhører målgruppen.

Ved godkendelse af sundhedsanprisinger kan EU-Kommissionen vurdere, om ordlyden er forståelig for forbrugeren. Det er ikke et krav, at der skal foreligge forbrugerundersøgelser af forbrugerforståelse, inden sundhedsanprisingerne godkendes.

Anprisinger er frivillige oplysninger, og det kan derfor ikke kræves, at anprisinger skal stå på dansk. Der kan være tilfælde, hvor anprisinger på andre sprog end dansk, kan forstås af borgere i Danmark, og det er derfor vigtigt, at reglerne er overholdt. Når en anprisning udløser obligatoriske mærkningskrav, skal denne mærkning være dansk eller på andre sprog, der kun ved uvæsentlige forskelligheder i stavning adskiller sig fra dansk.

SE MÆRKNINGSBEKENDTGØRELSENS § 3

Hvis der fx står "sugar free" på et tyggegummi, antager Fødevarestyrelsen, at danske borgere forstår anprisningen. Det medfører krav om mærkning med en næringsdeklaration på dansk eller andre sprog, der kun ved uvæsentlige forskelligheder i stavning adskiller sig fra dansk.

Anprisinger skal gælde for fødevarer klar til brug

Anprisinger skal handle om fødevarer klar til brug ifølge producentens anvisninger. Generelt tages der udgangspunkt i fødevarer, som den sælges.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGEN

Hvis der er tale om et koncentrat, som skal blandes med vand, er det det færdige produkt, og ikke koncentratet, som skal være genstand for anprisninger. Hvis man fx vil anprise et pulver, som skal fortyndes med vand til en drik, så skal anprisningen være relateret til den færdige drik og ikke til pulveret.

3.3 Anprisninger skal være videnskabeligt dokumenteret

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 6

Alle ernærings- og sundhedsanprisninger skal være videnskabeligt dokumenterede, da de skal være baseret på og dokumenteret med *almindeligt anerkendt videnskabelig evidens*. Henvisninger til fx traditionel brug eller personlige erfaringer er ikke videnskabelig dokumentation.

Den videnskabelige dokumentation skal være relateret til menneskets ernæring og sundhed, og der skal foretages en afvejning af den samlede evidens (både det, der støtter anprisningen, og det, der ikke gør).

SE BETRAGTNING 17 I ANPRISNINGSFORORDNINGEN

Ved ansøgning om godkendelse af sundhedsanprisninger er det Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA), der vurderer og konkluderer, om de forelagte videnskabelige data er tilstrækkelige (se afsnit 5.3).

Virksomheden skal ligge inde med dokumentation for, at det anpriste produkt lever op til de generelle principper og betingelser samt de specifikke betingelser for anprisningen. Hvis en virksomhed vælger at bruge en lidt anden formulering end den godkendte anprisning, skal virksomheden også kunne dokumentere, at den har samme betydning, som den godkendte anprisning.

Fødevarerikrollen kan bede om, at virksomhederne fremlægger relevant dokumentation og data, der viser, at anprisningsreglerne er overholdt.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 6

Henvisninger til, at en anprisning er dokumenteret, er i strid med de generelle mærkningsregler, da alle ernærings- og sundhedsanprisninger skal være videnskabeligt dokumenteret. Det er tilladt, hvis det fremføres, at det gælder alle anprisninger (se eksempler i afsnit 4.7).

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 7, STK. 1

3.4 Anpriste fødevarer skal leve op til ernæringsprofilerne

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 4, STK. 1 OG 2

Der skal etableres ernæringsprofiler, som fødevarer skal overholde, for at kunne bruge ernærings- eller sundhedsanprisninger. Ernæringsprofilerne skulle have været fastsat i januar 2009, men EU-Kommissionens forslag til profiler afventes stadig.

Ernæringsprofilerne skal sikre, at anprisninger ikke slører en fødevares samlede ernæringsmæssige status. Forbrugerne bør ikke ledes til at træffe et usundt valg, når de på grund af en anprisning forventer at træffe et sundt valg.

Ernæringsprofilerne skal tage hensyn til fødevarekategoriers betydning og rolle i den samlede kost, herunder tage højde for forskelle i kostvaner og forbrugsmønstre i de europæiske medlemsstater.

Ved fastsættelse af profilerne skal EU-Kommissionen bede EFSA om at skaffe relevante videnskabelige udtalelser. En udtalelse fra EFSA om dette er publiceret i 2008.

Indtil ernæringsprofilerne er etableret, kan Fødevarestyrelsen i konkrete tilfælde afgøre, om en anprisning er vildledende på grund af fødevarens samlede ernæringsmæssige status.

Når ernæringsprofilerne er etableret, vil der blive givet en overgangsperiode på 24 måneder, så virksomhederne kan tilpasse sig de nye regler.

3.5 Særlige restriktioner for alkoholholdige drikkevarer

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 4, STK. 3 OG 4

Det er ikke tilladt at bruge sundhedsanprisninger for drikkevarer med et alkoholindhold på over 1,2 % vol., da det er vildledende at fremhæve en gavnlige egenskab ved en fødevare, hvis fødevaren har en negativ effekt på sundheden.

For alkoholholdige drikkevarer må virksomheder kun bruge ernæringsanprisninger, der henviser til et lavt alkoholindhold eller reduceret alkohol- eller energiindhold. Kriterier for brug af anprisninger af alkoholindhold, herunder fravær af alkohol, er nationalt reguleret eller følger national praksis (se afsnit 4.5).

Kosttilskud, der præsenteres i flydende form og indeholder mere end 1,2 % vol. alkohol, betragtes ikke som drikkevarer og er derfor ikke omfattet af restriktionerne.

4. Ernæringsanprisninger

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 8 OG 9 SAMT BILAGET

En ernæringsanprisning er enhver anprisning, der angiver, indikerer eller antyder, at en fødevare har særlige gavnlige ernæringsmæssige egenskaber på grund af enten den energi, som fødevaren giver, eller på grund af fødevarens indhold af næringsstoffer eller andre stoffer. Definitionen omfatter også anprisninger om ”intet indhold” og ”reduceret eller øget indhold” af energi, næringsstoffer eller andre stoffer (se afsnit 1.2).

Eksempler på ernæringsanprisninger i de tre forskellige ”kategorier”:

- a) ”lavt energiindhold”, ”højt indhold af kostfiber” eller ”indeholder beta-glucaner”
- b) ”sukkerfri” eller ”ikke tilsat salt”,
- c) ”reduceret indhold af fedt” eller ”øget indhold af protein”.

Se afsnit 4.9 for afgrænsningsspørgsmål mellem, hvornår noget er en ernæringsanprisning eller en sundhedsanprisning.

Angivelserne ”glutenfri”, ”meget lavt indhold af gluten”, ”laktosefri” og ”lavt indhold af laktose” hører ikke under anprisningsreglerne, men mærkningsreglerne.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGEN

4.1 Tilladte ernæringsanprisninger

Det er tilladt at bruge de ernæringsanprisninger, der er i anprisningsforordningens bilag. ”Nøglehulsmærket”, som er en ernæringsanprisning (et nationalt ernæringsmærke), kan også bruges (se afsnit 4.6).

Ernæringsanprisningerne kan bruges, hvis de opfylder de særlige anvendelsesbetingelser, der er til hver enkelt anprisning, og de generelle principper og betingelser, som gælder for alle anprisninger (se kapitel 3).

Det er tilladt at bruge variationer i ordlyden af de anprisninger, der er listet i bilaget, hvis variationen har den samme mening for forbrugeren.

Det er ikke tilladt at benytte yderligere superlativer i selve anprisningen, da det ikke har samme mening for forbrugerne.

Det er ikke tilladt at benytte uspecifikke ernæringsanprisninger (fx ”indeholder vitaminer og mineraler” eller ”højt indhold af næringsstoffer”), uanset om der er en specifik godkendt ernæringsanprisning tilknyttet (fx ”kilde til vitamin A”). Eneste undtagelse herfra er brug af et varemærke, produktnavn eller lignende, der kan opfattes som en ernæringsanprisning (se afsnit 2.3).

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 1, STK. 3

Det er heller ikke tilladt at anprise, at en fødevarer indeholder fx en mineralkilde, der har en bedre optagelighed end en anden kilde til samme mineral. Det skyldes, at en sådan ernæringsanprisning ikke står i anprisningsforordningens bilag.

I dette afsnit gennemgås de ernæringsanprisninger, der er listet i bilaget, og deres anvendelsesbetingelser. Der er ikke en uddybende forklaring eller bemærkning til hver anprisning. Anprisningerne er inddelt i tre kategorier:

- Indhold af . . .
- Intet indhold af . . .
- Reduceret eller øget indhold af . . . (se også afsnit 4.2).

Ernæringsanprisninger vedrørende et særligt indhold

For flere af disse anprisninger er der andre krav til væsker end til faste fødevarer. Med ”væsker” menes drikkevarer (fx mælk) og ikke enhver flydende fødevarer (fx olie). Der er andre krav til drikkevarer, fordi drikkevarer indtages i større mængder end faste fødevarer.

Se afsnit 4.4 for anprisninger, som henviser til et faktisk indhold (fx ”Nu med 5 g fedt”).

LAVT ENERGIINDHOLD

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et lavt energiindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 40 kcal (170 kJ) pr. 100 g for faste produkter eller højst 20 kcal (80 kJ) pr. 100 ml for væsker. For sødestoffer til bordbrug gælder grænsen på 4 kcal (17 kJ) pr. portion med sødende egenskaber svarende til 6 g saccharose (ca. 1 teskefuld sukker).

Anprisningerne ”lavt kalorieindhold” og ”kaloriefattig” er eksempler på anprisninger, der har den samme betydning som anprisningen ”lavt energiindhold”. Disse anprisninger kan derfor bruges på samme betingelser.

Anprisningerne ”light” og ”let” har derimod samme betydning som anprisningen ”reduceret” og er derfor en sammenlignende ernæringsanprisning. ”Light” eller ”let” i forbindelse med energi har ikke samme betydning som ”lavt energiindhold”, men samme betydning som ”energireduceret”.

LAVT FEDTINDHOLD

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et lavt fedtindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 3 g fedt pr. 100 g for faste produkter eller 1,5 g pr. 100 ml for væsker (1,8 g fedt pr. 100 ml for letmælk).

Anprisningerne ”fedtfattig” og ”mager” er eksempler på anprisninger, der har samme betydning som anprisningen ”lavt fedtindhold”. Disse anprisninger kan derfor bruges på samme betingelser. Anprisninger som fx ”ekstra lavt fedtindhold” eller ”meget lavt fedtindhold” har derimod ikke samme betydning som ”lavt fedtindhold” og er derfor ikke tilladte.

”Mager” kan have en anden betydning, hvis ordet bruges som betegnelse for kød. ”Magert kød” er en almindeligt anvendt betegnelse for kød med et lavere fedtindhold end ”fedt kød”. Derved opfattes ”magert kød” relativt i forhold til andet kød og kan i denne sammenhæng vurderes at have samme betydning som ”fedtreduceret”. Betegnelsen ”hakket magert kød” kan kun bruges, hvis fedtindholdet er mindre end eller lig med 7 g/100 g.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS BILAG VI, DEL B

Hvis anprisningen ”mager” eller ”magert” bruges isoleret på mærkningen af et produkt eller i en reklame, vurderes det at have samme betydning som et absolut lavt fedtindhold og ikke et relativt lavere fedtindhold i forhold til lignende produkter. Dette gælder også for kød.

LAVT INDHOLD AF MÆTTET FEDT

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et lavt indhold af mættet fedt, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mængden af mættede fedtsyrer og transfedtsyrer i produktet tilsammen ikke overstiger 1,5 g pr. 100 g for faste produkter eller 0,75 g pr. 100 ml for væsker, og i begge tilfælde må mængden af mættede fedtsyrer og transfedtsyrer tilsammen udgøre højst 10 % af energiindholdet.

Anprisningen ”1 % mættet fedt” er et eksempel på en anprisning, der vurderes at have samme betydning som den godkendte anprisning ”lavt indhold af mættet fedt”. Denne anprisning kan derfor bruges på samme betingelser.

Anprisninger som fx ”ekstra lavt indhold af mættet fedt” eller ”meget lavt indhold af mættet fedt” har derimod ikke samme betydning som ”lavt indhold af mættet fedt”. Disse må derfor ikke bruges.

Betegnelsen ”mættede fedtsyrer” vurderes at betyde det samme som ”mættet fedt,” og denne betegnelse kan derfor bruges synonymt. I næringsdeklarationen skal betegnelsen ”mættede fedtsyrer” bruges.

LAVT SUKKERINDHOLD

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et lavt sukkerindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 5 g sukkerarter pr. 100 g for faste produkter eller 2,5 g sukkerarter pr. 100 ml for væsker.

Med ”sukker” forstås ”sukkerarter”. I næringsdeklarationen skal betegnelsen ”sukkerarter” bruges.

Anprisninger som fx ”fattig på sukker” eller ”lavt indhold af sukkerarter” vurderes at have samme betydning som ”lavt sukkerindhold”. Disse anprisninger kan derfor bruges på samme betingelser.

Anprisninger som fx ”ekstra lavt sukkerindhold” eller ”meget lavt sukkerindhold” har ikke samme betydning som ”lavt sukkerindhold”. Disse må derfor ikke bruges.

LAVT NATRIUMINDHOLD / LAVT SALTINDHOLD

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et lavt natriumindhold/lavt saltindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 0,12 g natrium, eller tilsvarende værdi for salt, pr. 100 g eller pr. 100 ml. For vand bør denne værdi ikke overstige 2 mg natrium pr. 100 ml, medmindre der er tale om naturligt mineralvand, der er omfattet af direktiv 80/777/EØF.

”Salt” er defineret som totalt natriumindhold x 2,5. Højst 0,12 g natrium svarer derfor til højst 0,3 g salt.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS BILAG 1

MEGET LAVT NATRIUMINDHOLD / MEGET LAVT SALTINDHOLD

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et meget lavt natriumindhold/meget lavt saltindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 0,04 g natrium, eller tilsvarende værdi for salt, pr. 100 g eller pr. 100 ml. Denne anprisning må ikke anvendes i forbindelse med naturligt mineralvand og andre typer vand.

"Salt" er defineret som totalt natriumindhold x 2,5. Højst 0,04 g natrium svarer derfor til højst 0,1 g salt.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS BILAG 1

FIBERKILDE

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer er en fiberkilde, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder mindst 3 g fibre pr. 100 g eller mindst 1,5 g fibre pr. 100 kcal.

Betegnelsen "kostfiber" betyder det samme som "fiber," og denne betegnelse kan derfor bruges synonymt. I næringsdeklarationen skal betegnelsen "kostfiber" bruges.

"Kostfiber" er defineret som kulhydratpolymerer med tre eller flere monomere enheder, som hverken fordøjes eller optages i tyndtarmen hos mennesker, og som tilhører følgende kategorier:

- Spiselige kulhydratpolymerer, der forekommer naturligt i fødevarer, som de indtages.
- Spiselige kulhydratpolymerer fra råvarer til fødevarer, der er fremkommet ved fysiske, enzymatiske eller kemiske processer, og som har en positiv fysiologisk virkning, der er påvist ved almindeligt anerkendt videnskabelig dokumentation.
- Spiselige syntetiske kulhydratpolymerer, som har en positiv fysiologisk virkning, der er påvist ved almindeligt anerkendt videnskabelig dokumentation.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS BILAG 1

Anprisninger som fx "god kilde til kostfiber" eller "mange fibre" har den samme betydning som anprisningen "højt fiberindhold", men ikke den samme betydning som "fiberkilde".

Angivelse af, at en fødevarer har et bestemt indhold af forskellige almindeligt anvendte ingredienser, er ikke ernæringsanprisninger. Angivelse af fuldkorn er fx ikke en ernæringsanprisning (se afsnit 4.9).

HØJT FIBERINDHOLD

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et højt fiberindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder mindst 6 g fibre pr. 100 g eller mindst 3 g fibre pr. 100 kcal.

Se bemærkninger under anprisningen "Fiberkilde".

Anprisningen "rig på fiber" vurderes at have samme betydning som anprisningen "højt fiberindhold".

PROTEINKILDE

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer er en proteinkilde, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mindst 12 % af fødevarens energiindhold hidrører fra proteiner.

Betingelserne er baseret på det energibidrag (i procent), som stammer fra protein i produktet. Når et produkt indeholder fx 8 g protein pr. 100 g, er energibidraget fra protein 136 kJ pr. 100 g (32 kcal pr. 100 g), idet energiomregningsfaktoren for protein er 17 kJ/g (4 kcal/g). Hvis produktet har et samlet energiindhold på 1000 kJ pr. 100 g, vil energibidraget fra protein være $136/1000 \times 100 \% = 13,6 \%$.

Produktet bør også indeholde en betydelig faktisk mængde protein, da det er vildledende fx at anpriser et energifattigt produkt som proteinkilde, selvom den væsentlige del af produktets (lave indhold af) energi kommer fra protein. Når et produkt indeholder 1 g protein pr. 100 g (energiindhold = 17 kJ) og har et samlet energiindhold på 50 kJ, vil energibidraget fra protein være 34 %. Selvom energibidraget fra protein i procent er højt, er det vildledende, når det faktuelle indhold af protein er lavt.

Anprisninger som fx ”god kilde til protein” eller ”proteinrig” har samme betydning som anprisningen ”højt proteinindhold”, men ikke som ”proteinkilde”.

HØJT PROTEININDHOLD

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et højt proteinindhold, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mindst 20 % af fødevarens energiindhold hidrører fra proteiner.

Se bemærkningen under anprisningen ”proteinkilde”.

Anprisningen ”rig på protein” vurderes at have samme betydning som anprisningen ”højt proteinindhold”. Denne er derfor tilladt.

Brug af superlativer som ”ekstra” eller ”meget” gør, at anprisningen ikke har samme betydning som den godkendte anprisning ”højt indhold”. Disse er derfor ikke tilladt.

[NAVN PÅ VITAMIN]- OG/ELLER [NAVN PÅ MINERAL]KILDE

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer er en vitamin- og/eller mineralkilde, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet mindst indeholder en betydelig mængde, som defineret i bilaget til direktiv 90/496/EØF, eller den mængde, der er fastsat i henhold til undtagelser efter artikel 6 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1925/2006 af 20. december 2006 om tilsætning af vitaminer og mineraler samt visse andre stoffer til fødevarer.

Fra 13. december 2014 er næringsdeklarationsdirektivet afløst af reglerne for næringsdeklaration i mærkningsforordningen.

Betydelig mængde af vitaminer og mineraler er defineret som:

- 15 % af de fastsatte næringsstofreferenceværdier pr. 100 g eller 100 ml for andre varer end drikkevarer.
- 7,5 % af de fastsatte næringsstofreferenceværdier pr. 100 ml for drikkevarer.
- 15 % af de fastsatte næringsstofreferenceværdier pr. portion, hvis pakken kun indeholder én enkelt portion.

Næringsstofreferenceværdierne for de enkelte vitaminer og mineraler fremgår af mærkningsreglerne.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS BILAG XIII, DEL A

Anprisninger af vitaminer og mineraler, som fx ”med...”, ”restitueret ...”, ”indeholder...”, ”tilsat...” eller ”beriget ...” skal overholde de samme betingelser, som angivet under ”kilde til...”. Det vil sige, at ”tilsat ...” og lignende er anprisninger, som skal overholde de fastsatte kriterier.

SE BETRAGTNING 21 I ANPRISNINGSFORORDNINGEN

En henvisning til, at en fødevarer er en ”god kilde til” de pågældende vitaminer eller mineraler, indikerer mere end blot ”kilde til” og vurderes at have samme betydning som anprisningen ”højt indhold af [navn på vitamin]- og/eller [navn på mineral]”.

Det er det enkelte navngivne vitamin og/eller mineral, som anprisningen handler om. Det er derfor ikke tilladt at anprise ”kilde til vitaminer og mineraler”, da ”vitaminer og mineraler” er for uspecifikt.

HØJT INDHOLD AF [NAVN PÅ VITAMIN]- OG/ELLER [NAVN PÅ MINERAL]

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et højt indhold af vitaminer og/eller mineraler, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder mindst det dobbelte af mængden af ”[NAVN PÅ VITAMIN]- og/eller [NAVN PÅ MINERAL]kilde”.

Anvendelsesbetingelserne henviser til, at der skal mindst være 30 % af næringsstofreferenceværdierne pr. 100 g eller 100 ml eller pr. pakning, hvis fødevareren sælges i enkeltportionspakning.

For drikkevarer, hvor betydelig mængde er mindst 7,5 % af næringsstofreferenceværdierne pr. 100 ml, vil der for ”højt indhold” skulle være mindst 15 % af næringsstofreferenceværdierne pr. 100 ml.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGEN

”Rig på” vurderes at have samme betydning som ”højt indhold”.

Brug af superlativer som ”ekstra” eller ”meget” medfører, at anprisningen ikke har samme betydning som den godkendte anprisning ”højt indhold”. Disse er derfor ikke tilladt.

Det er det enkelte navngivne vitamin og/eller mineral, som anprisningen handler om. Det er derfor ikke tilladt at anprise ”højt indhold af vitaminer og mineraler” eller ”rig på vitaminer og mineraler”, da det er for uspecifikt.

INDEHOLDER [NAVN PÅ NÆRINGSSTOF ELLER ANDET STOF]

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer indeholder et næringsstof eller andet stof, for hvilket der ikke er fastsat særlige betingelser i henhold til denne forordning, eller anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet overholder alle relevante bestemmelser i denne forordning, særlig artikel 5. For vitaminer og mineraler anvendes betingelserne for anprisningen ”-kilde”.

Denne regel gælder for næringsstoffer eller andre stoffer, hvor der ikke er kriterier i bilaget. ”Næringsstof” og ”andet stof” er defineret i afsnit 1.1.

For næringsstoffer, hvor det er tilladt at anprise ”kilde til...”, har anprisningen ”indeholder [navn på næringsstof] samme betydning og skal derfor overholde betingelserne for anprisningen ”kilde til...”. Dette gælder både for vitaminer og mineraler og for protein, kostfiber og omega-3-fedtsyrer. Anprisningen ”Indeholder kostfiber” kan derfor benyttes, hvis kriterierne for ”fiberkilde” er overholdt.

Det gælder også anprisninger såsom ”indeholder omega 6- fedtsyrer”, ”indeholder koffein” og ”indeholder *Lactobacillus xxx*”.

For kosttilskud må virksomheder frivilligt gengive et kendetegnende stof et andet sted (fx på pakning eller i produktnavnet), hvis gengivelsen er neutral. Det er dermed en gentagelse af den obligatoriske mærkning, og derfor betragter Fødevarestyrelsen det ikke som en ernærings- eller sundhedsanprisning, hvis oplysningen står neutralt (se afsnit 4.8).

SE KOSTTILSKUDSVEJLEDNINGEN

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 2, STK. 2, NR. 1

Hvis der i beskrivelsen af et stof eller en ingrediens er en direkte eller indirekte henvisning til en funktion eller en betydning for sundheden (fx ”indeholder antioxidanter”), er der ikke tale om en ernæringsanprisning, men en sundhedsanprisning (se afsnit 4.9).

Brug af anprisningen forudsætter, at der er dokumentation for en gavnlig ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning, og at det anpriste stof er i fødevarer i en betydelig mængde. Den mængde af produktet, som kan antages at blive indtaget, skal også indeholde en betydelig mængde af det anpriste stof (se kapitel 3).

Man kan kun henvise til ”rig på” eller ”højt indhold” for de næringsstoffer, hvor dette er tilladt for (fx ”højt indhold af omega-3-fedtsyrer”). Selvom det måtte være tilladt at bruge anprisningen ”indeholder omega-6-fedtsyrer”, vil det ikke være muligt at anprise med ”rig på omega 6-fedtsyrer”.

KILDE TIL OMEGA-3-FEDTSYRER

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer er en kilde til omega-3-fedtsyrer, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder mindst 0,3 g alfa-linolensyre pr. 100 g og pr. 100 kcal, eller hvis mængden af eicosapentaensyre og docosahexaensyre i produktet tilsammen udgør mindst 40 mg pr. 100 g og pr. 100 kcal.

Der er i anvendelsesbetingelserne taget hensyn til, at der er tale om to typer omega-3-fedtsyrer, som har forskellige fysiologiske funktioner og anbefales indtaget i forskellige mængder. Alfa-linolensyre (ALA) findes typisk i vegetabiliske olier, hvor eicosapentaensyre (EPA) og docosahexaensyre (DHA) typisk findes i fede fisk.

Man skal forholde sig til, hvilken type omega-3-fedtsyrer man har med at gøre. Produktet skal overholde kravet for hver enkelt af de typer omega-3-fedtsyrer, der er tale om.

Fødevarer skal overholde det nævnte krav til indhold både pr. 100 g og pr. 100 kcal. Dette har til formål at sikre, at anpriste produkter bidrager med en betydelig mængde omega-3-fedtsyrer.

En henvisning til, at en fødevarer er en "god kilde til omega-3-fedtsyrer", indikerer mere end blot "kilde til" og har samme betydning som anprisningen "højt indhold af omega-3-fedtsyrer".

HØJT INDHOLD AF OMEGA-3-FEDTSYRER

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et højt indhold af omega-3-fedtsyrer, og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder mindst 0,6 g alfa-linolensyre pr. 100 g og pr. 100 kcal, eller hvis mængden af eicosapentaensyre og docosahexaensyre i produktet tilsammen udgør mindst 80 mg pr. 100 g og pr. 100 kcal.

Se bemærkninger under "kilde til omega-3-fedtsyrer".

Anprisningen "rig på omega-3-fedtsyrer" vurderes at have samme betydning som anprisningen "højt indhold af omega-3-fedtsyrer".

Brug af superlativer som "ekstra" eller "meget" medfører, at anprisningen ikke har samme betydning som "højt indhold". Dette er derfor ikke tilladt.

HØJT INDHOLD AF ENKELTUMÆTTET FEDT

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et højt indhold af enkeltumættet fedt, og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mindst 45 % af fedtsyrerne i produktet stammer fra enkeltumættet fedt, og hvis mindst 20 % af produktets energiindhold hidrører fra enkeltumættet fedt.

Anprisning af "enkeltumættet fedt" har samme betydning som "enkeltumættede fedtsyrer". I næringsdeklarationen skal man altid bruge betegnelsen "enkeltumættede fedtsyrer".

"Rig på" vurderes at have samme betydning som "højt indhold". Denne anprisning kan derfor bruges på samme betingelser.

Brug af superlativer som "ekstra" eller "meget" medfører, at anprisningen ikke har samme betydning som "højt indhold". Dette er derfor ikke tilladt.

HØJT INDHOLD AF FLERUMÆTTET FEDT

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et højt indhold af flerumættet fedt, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mindst 45 % af fedtsyrerne i produktet stammer fra flerumættet fedt, og hvis mindst 20 % af produktets energiindhold hidrører fra flerumættet fedt.

Anprisning af ”flerumættet fedt” har samme betydning som ”flerumættede fedtsyrer”. Når det gælder næringsdeklaration, skal man altid bruge betegnelsen ”flerumættede fedtsyrer”.

”Rig på” vurderes at have samme betydning som ”højt indhold”.

Brug af superlativer som ”ekstra” eller ”meget” medfører, at anprisningen ikke har samme betydning som ”højt indhold”. Dette er derfor ikke tilladt.

HØJT INDHOLD AF UMÆTTET FEDT

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer har et højt indhold af umættet fedt, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mindst 70 % af fedtsyrerne i produktet stammer fra umættet fedt, og hvis mindst 20 % af produktets energiindhold hidrører fra umættet fedt.

Anprisning af ”umættet fedt” har samme betydning som ”umættede fedtsyrer”. Ved anprisning af ”umættede fedtsyrer” skal man deklarere både ”enkeltumættede fedtsyrer” og ”flerumættede fedtsyrer”.

”Rig på” vurderes at have samme betydning som ”højt indhold”. Denne anprisning kan derfor bruges på samme betingelser.

Brug af superlativer som ”ekstra” eller ”meget” medfører, at anprisningen ikke har samme betydning som ”højt indhold”. Dette er derfor ikke tilladt.

Ernæringsanprisninger vedrørende fravær af et indhold

Når man anpriser et fravær af et næringsstof, må næringsstoffet ikke være i fødevarer. Der er en bagatelgrænse for, hvor meget der kan tillades at være i fødevarer, uden at man vildleder forbrugeren.

De tilladte anprisninger vedrørende ”fri for næringsstof eller andet stof” er nævnt nedenfor. Anprisningerne ”kulhydratfri”, ”kolesterolfri” eller transfedtsyre-fri” er fx ikke godkendt og kan derfor ikke bruges. Anprisningen ”alkoholfri” er tilladt, men er nationalt reguleret (se afsnit 4.5).

ENERGIFRI

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer er energifri, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 4 kcal (17 kJ) pr. 100 ml. For sødestoffer til bordbrug gælder grænsen på 0,4 kcal (1,7 kJ) pr. portion med sødende egenskaber svarende til 6 g saccharose (ca. 1 teskefuld sukker).

En henvisning til ”nul kalorier”/”0 kalorier”, ”kaloriefri”, mv. har samme betydning som ”energifri”.

FEDTFRI

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer er fedtfri, og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 0,5 g fedt pr. 100 g eller pr. 100 ml. Anpriser med udtryk som »X % fedtfri« er dog forbudt.

Anpriser som ”nul fedt”, ”0 fedt” eller ”uden fedt” har samme betydning som ”fedtfri”.

UDEN MÆTTET FEDT

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer ikke indeholder mættet fedt, og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis mængden af mættet fedt og transfedtsyrer tilsammen ikke overstiger 0,1 g mættet fedt pr. 100 g eller pr. 100 ml.

Betegnelsen ”mættede fedtsyrer” vurderes at betyde det samme som ”mættet fedt,” og denne betegnelse kan derfor bruges synonymt. I næringsdeklarationen skal betegnelsen ”mættede fedtsyrer” bruges.

SUKKERFRI

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer er sukkerfri, og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 0,5 g sukkerarter pr. 100 g eller pr. 100 ml.

”Sukkerfri” betyder, at der hverken må være naturligt sukker (fx laktose i mælk) eller tilsat sukker til stede i produktet.

”Sukker” er defineret som alle mono- og disaccharider. Sukkeralkoholer (polyoler) er ikke omfattet.

Anpriser som ”nul sukker”/”0 sukker”, ”fri for sukkerarter” eller ”uden sukker” har samme betydning som ”sukkerfri”.

UDEN TILSAT SUKKER

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken der ikke er tilsat sukkerarter til en fødevarer, og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet ikke indeholder tilsatte mono- eller disaccharider eller andre fødevarer, der anvendes på grund af deres sødende egenskaber. Hvis fødevareren har et naturligt indhold af sukkerarter, skal følgende angives på mærkningen: ”MED ET NATURLIGT INDHOLD AF SUKKER”.

”Sukker” er defineret som alle sukkerarter (alle mono- og disaccharider) og ikke kun almindeligt hvidt sukker. Sukkeralkoholer (polyoler) er ikke omfattet.

Udover tilsatte sukkerarter må der heller ikke være tilsat andre ingredienser, som bruges på grund af deres sødende virkning. Årsagen er, at det ernæringsmæssigt er vildledende at fremhæve en gavnlige egenskab ved

et produkt med henvisning til, at der ikke er tilsat sukkerarter, hvis der til fødevareren er brugt andre sødende ingredienser, som bidrager til indtag af sukker og/eller energi.

Der må derfor ikke være tilsat ingredienser, hvor sukkerarter er tilsat (fx marcipan). Der må heller ikke være tilsat ingredienser, som naturligt indeholder sukkerarter (fx marmelade til en kage), for at søde produktet, uanset om ingrediensen (marmeladen) er tilsat sukker eller ej. Fødevarer, som typisk bruges til at søde produkter, er fx sirup, honning, frugtkoncentrater, juice eller ekstrakter.

Det er en vurdering, om en ingrediens er tilsat for at søde produktet. Brug af oligosaccharider (fx maltodextrin) har en sødende effekt og bruges derfor ofte til at søde produkter, men er i visse tilfælde også brugt for at give konsistens. En ingrediens kan godt have en konsistensgivende egenskab og samtidigt være tilsat for at søde. Brug af sukker i visse fødevarer kan også have en konsistensgivende egenskab.

Der bør i vurderingen også tages udgangspunkt i, hvilket produkt der er tale om, og hvilken betegnelse produktet har. Det er muligt at angive fx "ikke tilsat sukker" på en "æble- og ananasgrød", der består af æble og ananas, hvis der ikke er tilsat sukkerarter eller andre fødevarer for at søde grøden (fx ananaskoncentrat). Derimod vil "æblegrød", der er tilsat ananas eller ananasekstrakt for at søde, ikke kunne anpriseres med "ikke tilsat sukker".

Det vil også være en vurdering, hvorvidt brug af forskellige ingredienser (fx usødet tørret frugt) alene er brugt som erstatning for sukkerarter, eller om de i forvejen normalt bruges i produktet. Mysli er fx et produkt, som typisk også indeholder tørret frugt. Myslien vil kunne bruge anprisningen "ikke tilsat sukker". Derimod vil mysli tilsat fx honning ikke kunne bruge anprisningen, idet honning kun er tilsat for at søde produktet. For produkter, hvor frugt eller tørret frugt ikke er en almindelig bestanddel, vil det være i strid med reglen at bruge anprisningen, hvis der er brugt fx tørret frugt eller frugtekstrakt for at søde produktet.

Sødestoffer, som er omfattet af fødevaretilsætningsstofreglerne, er omfattet af definitionen på "fødevarer", og sødestofferens formål er netop at søde produktet. Det er derfor ikke tilladt at bruge anprisningen "ikke tilsat sukker" for produkter, som er tilsat sødestoffer. Fødevarestyrelsen vurderer, at dette ikke har været hensigten med reglen, og derfor accepterer Fødevarestyrelsen brug af sødestoffer i produkter med denne anprisning.

Virksomheden bør ved brug af sødestoffer, som er energigivende (sukkeralkoholer), vurdere, om anprisningen er vildledende, hvis den fx giver en forventning om, at produktet indeholder mindre energi i forhold til lignende produkter. Anpriseringer må ikke bruges, hvis de er vildledende.

For fødevarekategorier, hvor det ikke er tilladt eller almindeligt at tilsætte sukkerarter (fx frugtjuice), er det i strid med mærkningsreglerne at fremhæve, at sukker ikke er tilsat.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 7, STK. 1, LITRA C

Afgørelse:

Miljø- og Fødevareklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at to grødprodukter, som var tilsat koncentrat af æble- og/eller pærejuice, havde anvendt disse ingredienser blandt andet på grund af deres sødende egenskaber (for at give produkterne sødme), og anprisningen ”ikke tilsat sukker” må derfor ikke anvendes på disse produkter. (Sag 8282/1029 af 4. juli 2011)

*På daværende tidspunkt Fødevareministeriets Klagecenter.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevareklagenævnet* har afgjort, at en række grødprodukter (cerealieprodukter) tilsat pærekoncentrat ikke var berettiget til at anvende anprisningen ”ikke tilsat sukker”. (Sag 236/13059 af 19. august 2009)

*På daværende tidspunkt Sekretariatet for Fødevare- og Veterinærklager.

Supplerende mærkningskrav

Hvis en fødevarer, der anpriser med ”uden tilsat sukker”, har et naturligt indhold af sukkerarter (fx naturligt indhold af sukker i en frugtgrød), skal det på mærkningen være angivet ”Med et naturligt indhold af sukker”. Dette henviser til, at den mængde sukker, der er i produktet, er naturligt forekommende. Det er misvisende at anprise frugtkoncentrater mv., hvor niveauet af sukkerarter er meget højere end i den oprindelige frugt, med ”naturligt indhold”.

Kravet skal forhindre, at forbrugeren bliver vildledt til at opfatte produktet som ”sukkerfrit”. Der er ikke sat en nedre grænse for, hvornår denne mærkning er nødvendig, men kravet bør ses i et ernæringsmæssigt perspektiv. Hvis produktet i sig selv har et så lavt naturligt sukkerindhold, at det lever op til betingelserne for ”sukkerfrit”, vil det typisk være vildledende at angive, at fødevareren har et naturligt indhold af sukker.

Reglen giver ikke fleksibilitet i valg af ordlyden af den supplerende mærkning ”Med et naturligt indhold af sukker”. Fødevarestyrelsen skønner, at man kan skrive ”sukkerarter” i stedet for ”sukker”.

NATRIUMFRI / SALT FRI

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer er natriumfri/saltfri, og anprisinger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet indeholder højst 0,005 g natrium, eller tilsvarende værdi for salt, pr. 100 g.

"Salt" er defineret som totalt natriumindhold x 2,5. Højst 0,005 g natrium svarer derfor til højst 0,0125 g (eller afrundet 0,013 g) salt.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS BILAG 1

Anprisinger som ”indeholder ikke natrium/indeholder ikke salt” eller ”uden natrium/uden salt” har samme betydning som ”natriumfri/saltfri”.

IKKE TILSAT NATRIUM / IKKE TILSAT SALT

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken der ikke er tilsat natrium/salt til en fødevarer, og anprisinger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet ikke

indeholder tilsat natrium/salt eller en anden ingrediens indeholdende tilsat natrium/salt, og produktet højst indeholder 0,12 g natrium, eller tilsvarende værdi for salt, pr. 100 g eller 100 ml.

"Salt" er defineret som totalt natriumindhold x 2,5. Det betyder, at "tilsat salt" ikke kun er tilsat natriumchlorid (husholdningssalt), men også andre natriumtilsætninger (fx natriumholdige tilsætningsstoffer).

Fødevarer, som har et naturligt natriumindhold over 0,12 g pr. 100 g, må ikke anpriseres med "ikke tilsat natrium/salt", selvom fødevaren ikke er tilsat natrium/salt. Højst 0,12 g natrium svarer til højst 0,3 g salt.

Ernæringsanprisninger vedrørende et øget eller reduceret indhold (sammenlignende anprisninger)

Ernæringsanprisninger, der angiver eller indikerer et næringsindhold, som er reduceret eller øget i forhold til lignende fødevarer, kalder man sammenlignende ernæringsanprisninger.

Udover de anvendelsesbetingelser, som gælder for disse anprisninger, er der særlige betingelser, som alle sammenlignende ernæringsanprisninger skal overholde (se afsnit 4.2).

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 9

ENERGIREDUCERET

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer er energireduceret, og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis energiværdien er reduceret med mindst 30 %, og med en angivelse af det eller de karakteristika, der gør, at fødewarens samlede energiværdi er reduceret.

"Kalorielet" eller "mindre kalorier" er anprisninger, som har samme betydning som "energireduceret".

Når denne anprisning bruges, skal fødevaren mærkes med de karakteristika, der gør, at fødevaren er energireduceret. Det kan fx være mindre sukker og/eller mindre fedt. Størrelsen af energireduktionen (fra fedt og/eller sukker) skal også fremgå, men det er ikke nødvendigt at angive størrelsen af reduktionen af fedt og/eller sukker enkeltvis.

Angivelse af disse karakteristika betragtes som obligatorisk mærkning og ikke som en anprisning af fx "mindre sukker" eller "mindre fedt" i sig selv. I særlige tilfælde kan energireduktionen være angivet på en måde, der kan betragtes som en selvstændig anprisning af reduceret næringsindhold.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevareklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at betegnelsen "kalorielet" har samme mening for forbrugeren som "energireduceret". Det er kun tilladt at anprise en fødevarer som kalorielet, hvis betingelserne i bilaget og de øvrige betingelser i forordningen er opfyldt. En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer er "light/let" eller "energireduceret", og anprisninger, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis energiværdien er reduceret med 30 % i forhold til andre sammenlignelige produkter, og det oplyses hvilke karakteristika, der gør, at fødewarens samlede energiværdi er reduceret. (Sag 18842 af 5. august 2013)

*På daværende tidspunkt Fødevareministeriets Klagecenter.

FORØGET INDHOLD AF [NAVN PÅ NÆRINGSSTOFFET]

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken indholdet af et eller flere næringsstoffer, bortset fra vitaminer og mineraler, er forøget, og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktet opfylder betingelserne for anprisningen »-kilde«, og produktets indhold af det pågældende stof er mindst 30 % højere sammenlignet med et lignende produkt.

Denne anprisning er begrænset til de næringsstoffer, hvor det er muligt at anprise ”kilde til . . .”. Dette gælder dog ikke vitaminer og mineraler. Det vil sige, at det er muligt at anprise et forøget indhold af protein, kostfiber og omega-3-fedtsyrer.

REDUCERET INDHOLD AF [NAVN PÅ NÆRINGSSTOFFET]

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken indholdet af et eller flere næringsstoffer er reduceret, og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis produktets indhold af det pågældende stof er mindst 30 % lavere sammenlignet med et lignende produkt, undtagen for mikronæringsstoffer, for hvilke der accepteres en forskel på 10 % i forhold til referenceværdierne i direktiv 90/496/EØF, og for natrium eller den tilsvarende værdi for salt, hvor en forskel på 25 % accepteres.

Anprisningen »Reduceret indhold af mættet fedt« og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes:

- a) *hvis mængden af mættede fedtsyrer og transfedtsyrer i det produkt, der er forsynet med anprisningen, tilsammen er mindst 30 % mindre end mængden af mættede fedtsyrer og transfedtsyrer tilsammen i et lignende produkt, og*
- b) *hvis indholdet af transfedtsyrer i det produkt, der er forsynet med anprisningen, er lavere end eller lig med indholdet i et lignende produkt.*

Anprisningen »Reduceret sukkerindhold« og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, må kun anvendes, hvis energiindholdet i det produkt, der er forsynet med anprisningen, er lavere end eller lig med energiindholdet i et lignende produkt.

Relevante ernæringsanpriser er fx reduceret indhold af sukker, fedt, mættede fedtsyrer eller salt.

For natrium/salt er der krav om mindst 25 % reduktion i forhold til lignende produkter, hvor der generelt for andre næringsstoffer er krav om mindst 30 % reduktion. For reduktion af mikronæringsstoffer, bortset fra natrium/salt, er der krav om en reduktion på mindst 10 % i forhold til næringsstofreferenceværdierne. Der er p.t. ingen eksempler på, at en sådan anprisning er relevant.

For smørbare fedtstoffer er der nogle særlige regler for ”fedtreduceret” eller ”light/let” (se afsnit 2.2).

Det er en forudsætning, at de næringsstoffer, der fremhæves, skal have en gavnlig effekt på sundheden. Anprisningen kan derfor bruges for næringsstoffer, som ønskes reduceret i kosten (fx sukker, mættede fedtsyrer eller salt).

Anprisning af kolesterol (fx ”kolesterolfri” og ”lavt kolesterolindhold”) anses ikke for at vedrøre en gavnlig egenskab og er derfor ikke tilladt.

Det er vildledende at fremhæve en reduktion af enkelte sukkerarter (fx glucose), hvis det totale indhold af sukkerarter ikke samtidigt er reduceret.

Anprisning af reduceret indhold af transfedtsyrer

I Danmark er der regler om, at olier og fedtstoffer må indeholde højst 2 g transfedtsyrer pr. 100 g. En anprisning af reduceret indhold af transfedtsyrer i forhold til lignende produkter vil derfor ikke kunne bruges på det danske marked, da alle de fødevarer på det danske marked, som anprisningen er relevant for, allerede har et reduceret indhold. Brug af anprisningen er dermed vildledende.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 7, STK. 1, LITRA C

SE BEKENDTGØRELSE OM INDHOLD AF TRANSFEDTSYRER I OLIER OG FEDTSTOFFER M.V.

LIGHT / LET

Anvendelsesbetingelser: En anprisning, ifølge hvilken en fødevarer er "light" eller "let", og anpriser, der må antages at have samme mening for forbrugeren, er omfattet af samme betingelser som dem, der gælder for udtrykket "reduceret"; anprisningen skal desuden ledsages af en angivelse af, hvilke egenskaber der gør fødevareren "light" eller "let".

Det er en forudsætning, at betingelserne for anpriserne "reduceret" er opfyldt, og at fødevareren mærkning angiver, hvilken egenskab der gør fødevareren "light" eller "let". Det er oftest en reduktion i indhold af fedt eller sukker, der er tilknyttet anprisningen "light" eller "let".

Det skal angives, om produktet er "light" på grund af reduktion i sukker eller på grund af reduktion i fedtindhold. Hvis anprisningen "light" benyttes på læskedrikke, der overholder kriterierne for "sukkerfri", bør anprisningen "light" ledsages af en henvisning til, at produktet er fri for sukker i stedet for at henvise til en reduktion af sukker.

Anprisningen "light/let" i forhold til sukker på fødevarer, der indeholder både sukker og fedt, vil med stor sandsynlighed vildlede forbrugeren, hvis ikke fødevareren samtidig er reduceret i fedt- og energiindhold. Anprisningen "light" med hensyn til sukker bør derfor begrænses til produkter, som ikke indeholder fedtholdige ingredienser (fx læskedrikke, saft, syltetøj eller saftbaseret is).

For eventuelle fedtholdige produkter, der ønskes anprist som "light" med hensyn til sukker, bør der også være sket en reduktion i fedt- og energiindhold. Uanset om et produkt er "light" med hensyn til sukker eller med hensyn til fedt, bør der være sket en væsentlig reduktion i absolut mængde (gram) af henholdsvis sukker og/eller fedt (se afsnit 4.2).

Anprisningen "light" kan ikke bruges på alkoholholdige drikkevarer, da den ikke opfylder betingelserne for "light" (se afsnit 4.5).

4.2 Særlige regler for sammenlignende ernæringsanprisninger

Sammenlignende ernæringsanprisninger er anprisninger, som fremhæver et (større eller mindre) indhold af energi eller næringsstoffer i én fødevare sammenlignet med lignende fødevarer.

Sammenlignende ernæringsanprisninger, der fx henviser til, at en fødevare har samme indhold af næringsstof, som en anden fødevare/fødevarekategori, er ikke lovlige anprisninger.

Der er i anvendelsesbetingelserne for de enkelte sammenlignende ernæringsanprisninger stillet krav til, hvor stor reduktionen eller øgningen skal være i forhold til lignende produkter (en væsentlig ændring).

Af de særlige betingelser, der er for alle sammenlignende ernæringsanprisninger, fremgår det, at man skal sammenligne med fødevarer af samme kategori, og at en række fødevarer, der tilhører kategorien, skal tages i betragtning. Sammenligningen skal vedrøre samme mængde af fødevaren (samme sammenligningsgrundlag), og forskellen skal stå på mærkningen.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 9

SE EU-KOMMISSIONENS VEJLEDNING FRA 2007 OM GENNEMFØRELSEN AF ANPRISNINGSFORORDNINGEN

Referencefødevare – hvad skal der sammenlignes med?

Fødevarekategori – lignende produkt

Når man bruger sammenlignende anprisninger, skal de fødevarer, der sammenlignes med, tilhøre samme fødevarekategori. ”Samme kategori” skal forstås på samme måde, som henvisningen til et ”lignende produkt”, og der skal tages hensyn til forbrugerforståelse og vildledning.

Et væsentligt princip for alle anprisninger er, at man ikke rejser tvivl om andre fødevarers ernæringsmæssige tilstrækkelighed. Det kan man nemt komme til, hvis man sammenligner æbler med pærer.

Man kan fx ikke tage alle mælkeprodukter under én kategori og sammenligne mælk med yoghurt eller fløde eller sammenligne smøreost med fast ost.

De fødevarer, som sammenlignes, bør overordnet set have ensartet næringsindhold. Fx vil alle former for drikkevarer ikke kunne betragtes som ”samme fødevarekategori” eller ”lignende produkter”. Man kan derfor ikke sammenligne fx juice med læskedrik eller mælk med juice.

SE EU-KOMMISSIONENS VEJLEDNING FRA 2007 OM GENNEMFØRELSEN AF ANPRISNINGSFORORDNINGEN, PKT. II.2.1.

Nogle gange kan man i vurderingen inddrage brugsmåden. Det glæder fx alternative produkter med ensartet næringsindhold såsom smør og margarine, der begge er smørbare fedtstoffer. For at undgå vildledning kan der være behov for at henvise til, hvad man sammenligner med.

Repræsentativt for markedet

Sammenligningen skal ske med en række fødevarer i samme kategori, herunder andre producenters og varemærkers fødevarer. Udgangspunktet skal være tilsvarende ”almindelige produkter”, som er repræsentative for markedet.

Der skal sammenlignes med en række fødevarer, som ikke har en sammensætning, der kan anprises. Det vil sige, at produkter, som allerede er reduceret eller øget i næringsindhold (fx en fedtreduceret variant af en kategori), ikke skal inddrages i sammenligningsgrundlaget.

En sammenligning udelukkende med virksomhedens egne produkter er kun tilladt, hvis der ikke eksisterer andre producenter og varemærker inden for produktkategorien. Hvis et produkt har en meget stor markedsandel, kan det være nødvendigt at basere sammenligningen på et vægtet gennemsnit baseret ud fra de markedsandele, som de forskellige produkter har på det danske marked.

Hvis en producent udvikler en lettere variant af et produkt, vil producentens oprindelige produkt ikke alene kunne bruges som sammenligningsgrundlag for en sammenlignende anprisning. Fx udvikler virksomheden en marmelade med mindre sukker, men virksomhedens oprindelige marmelade indeholder mere sukker end andre marmelader på markedet. Dermed bliver det vildledende at anprise, at den nye variant har et ”reduceret indhold af sukker”.

Den sammenlignende anprisning skal være brugbar for den danske forbruger. Produkter, der indgår i sammenligningen, skal derfor være repræsentative for det danske marked og tilgængelige for danske forbrugere. Det er ikke hensigtsmæssigt at tage udgangspunkt i eventuelle maksimumsværdier for næringsstoffer (fx i visse fødebestandde), hvis produkter med et sådant næringsindhold ikke er repræsentative for markedet. Sammenligningsgrundlaget for fx marmelade er derfor ikke sukkerindholdet, som er fastsat i EU-regler, da almindelig marmelade på det danske marked indeholder mindre sukker end fastsat i standarden.

Virksomheden skal kunne redegøre for eller dokumentere, hvad der er repræsentativt for det danske marked.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevarerklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at en sammenlignende ernæringsanprisning ikke kunne benyttes, da virksomheden ikke har kunnet dokumentere, at produktet er repræsentativt for markedet, og at sammenligning kun med eget originalprodukt ikke var berettiget. (Sag 9101 af 25. april 2012)

*På daværende tidspunkt Fødevarerministeriets Klagecenter.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevarerklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at betegnelsen "kalorielet" har samme mening for forbrugeren som "energireduceret". Virksomheden kunne ikke dokumentere, at energiindholdet var reduceret med 30 % i forhold til andre sammenlignelige produkter. De produkter, der blev henvist til, var ikke sammenlignelige med virksomhedens produkt, da der var tale om forskellige fødevarer kategorier. (Sag 18842 af 5. august 2013)

*På daværende tidspunkt Fødevarerministeriets Klagecenter.

Sammenligningen skal være betydelig

Der skal være tale om en væsentlig ændring, så forbrugeren ikke bliver vildledt. For fx fedt, sukker og energi kræves en reduktion på mindst 30 % i forhold til lignende produkter, mens der for salt kræves mindst 25 % reduktion.

Der skal tages hensyn til den variation, der er i næringsindholdet for de produkter, der sammenlignes med. Hvis der er stor variation i fx fedtindholdet i typiske ”almindelige produkter”, skal virksomheden ikke nøjes med at sammenligne med en gennemsnitsværdi af disse produkter. Det skyldes, at man risikerer, at en reduktion på 30 % i forhold til gennemsnitsværdien ikke adskiller sig væsentlig fra de ”almindelige produkter”, som befinder sig i den lave ende af variationsskalaen.

De krav, der er til reduktionen for de enkelte ernæringsanprisninger (angivet i procent), bør svare til en reduktion i absolut mængde (gram), der er af væsentlig ernæringsmæssig betydning. Virksomheden skal vurdere, hvorvidt der er en væsentlig reduktion i absolut mængde (gram/kJ). Det er fx vildledende at anprise en fødevarer ”light” eller ”fedtreduceret”, hvis fedtindholdet i det tilsvarende ”almindelige produkt” i forvejen er lavt.

Forskellen skal angives på mærkningen

Reduktionens størrelse skal stå på produktet. Forskellen i mængden af næringsstoffer kan angives enten i procent og/eller i gram pr. 100 gram. Sammenligningen skal vedrøre samme mængde af fødevarer (pr. 100 g for faste fødevarer og pr. 100 ml for væsker/drikkevarer). For sødestoffer, der varierer meget i sødhedsgrad, og hvor brug er pr. volumen eller pr. portion (fx 1 teske) og ikke pr. vægtenhed, kan det være relevant at sammenligne mængde pr. volumen.

Hvis det er uklart, hvad man sammenligner med (hvad et ”almindeligt produkt” er), bør sammenligningsgrundlaget stå på mærkningen. Fast ost er fx en fødevarerkategori med varierende indhold af fedt, og det kan være uklart, hvad et almindeligt ”ikke reduceret” produkt er. Hvis anprisningen ”reduceret fedtindhold” bruges, bør der stå, hvad der sammenlignes med (referenceprodukt).

4.3 ”Naturligt/naturlig”

Hvis en fødevarer naturligt opfylder en eller flere af en ernæringsanprisnings betingelser, kan udtrykket ”naturligt/naturlig” stå foran anprisningen.

Henvisningen til ”naturligt” eller ”naturlig” er ikke en ernæringsanprisning i sig selv. Anprisningsreglerne bestemmer derfor ikke, hvad der forstås ved ”naturligt/naturlig”. Her gælder de generelle vildledningsregler.

SE MÆRKNINGSVEJLEDNINGEN

En ernæringsanprisning af et naturligt indhold af fx calcium i mælk er tilladt, hvis betingelserne for anprisningen ”[navn på vitamin]- og/eller [navn på mineral]kilde” er overholdt. Minimælk kan derimod ikke

anpriser med et naturligt lavt fedtindhold, da fedtet er blevet fjernet mekanisk, og det derfor ikke er en naturlig egenskab for mælken.

4.4 Anpriser, der henviser til konkret indhold

Anpriser, der fremhæver et konkret indhold af næringsstof eller andet stof (fx ”10 g fedt”, ”5 % kostfiber” eller ”Mindst 20 % protein”), må bruges, hvis anprisen har samme betydning som en tilladt ernæringsanprisning. Virksomheden skal vurdere, om anprisen antyder et absolut indhold (højt/lavt indhold) eller et reduceret/øget indhold i forhold til lignende produkter (sammenlignende ernæringsanpriser).

Hvis man bruger tillægsord (fx ”max. 7 g fedt pr. 100 g”, ”kun 3 % sukker” eller ”mindst 4 % kostfiber”), vil dette indikere, at der er et lavt indhold af fedt/sukker og et højt indhold af kostfiber i fødevarer. Derfor skal kriterierne for ”lavt indhold” og ”højt indhold” overholdes. Det første og sidste eksempel er ikke lovlige anpriser, fordi betingelserne er højst 3 g fedt pr. 100 g for ”lavt fedtindhold” og mindst 6 g kostfibre pr. 100 g for ”højt fiberindhold”.

Dette betyder ikke, at anprisen altid skal opfattes relativt i forhold til andre produkter (sammenlignende anprisning), når der ikke bruges tillægsord. En anprisning som fx ”5 % fibre” kan også opfattes som et absolut ”højt indhold”.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevarerklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at en henvisning til ”kun 16 % fedt” indikerer, at der er tale om et lavt indhold af fedt, og derved ikke en lovlig anprisning, da den ikke overholder kriterier for ernæringsanprisen ”Lavt fedtindhold”. (Sag 12907/12908 af 8. juni 2009)
*På daværende tidspunkt Sekretariatet for Fødevarer- og Veterinærklager.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevarerklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at anprisen ”16,1 g sukker & 2,1 g salt pr. 100 g” er en sammenlignende anprisning. I den konkrete sag havde virksomheden ikke kunnet dokumentere, at det anpriste produkt var repræsentativt for markedet og kunne således ikke dokumentere, at kriterierne for anvendelse af anpriserne var opfyldt. (Sag 9101 af 25. april 2012).
*På daværende tidspunkt Fødevarerministeriets Klagecenter.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevarerklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at angivelse af ”99 kcal bar” er en sammenlignelig ernæringsanprisning, idet der indikeres, at produktet har et reduceret indhold af energi i forhold til lignende. Dokumentationen for om det konkrete produkt er sammenligneligt med andre danske produkter var imidlertid ikke tilstrækkelig. (Sag 15127 af 24. januar 2013)
*På daværende tidspunkt Fødevarerministeriets Klagecenter.

Obligatoriske eller frivillige oplysninger i en næringsdeklaration er ikke ernæringsanpriser.

Næringsdeklarationsreglerne fastsætter hvilke oplysninger, der skal eller kan angives, samt hvilke oplysninger, der må gentages i det primære synsfelt på pakningen. En gentagelse af

næringsdeklarationsoplysninger i det primære synsfelt må enten være for energi alene, eller for energi, fedt, mættede fedtsyrer, sukkerarter og salt. Disse oplysninger skal præsenteres samlet.

Det kan opfattes som en ernæringsanprisning, hvis enkelte elementer i næringsdeklarationen fremhæves ved fx særlige farver eller skriftfarver. Mærkningsreglerne giver mulighed for brug af supplerende udtryks- eller præsentationsformer, som en del af næringsdeklarationen, og de behandles ikke som en gruppe af enkeltanprisninger.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGEN

SE NÆRINGSDEKLARATIONSVEJLEDNINGEN

4.5 Ernæringsanprisninger vedrørende alkoholindhold

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 4, STK. 3 OG 4

”Alkohol” hører under definitionen på et andet stof, som har en ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning. Anprisning af alkoholindhold er derfor en ernæringsanprisning.

For drikkevarer med et alkoholindhold på over 1,2 % vol. er det kun følgende ernæringsanprisninger, som må bruges:

- Lavt alkoholindhold
- Reduceret alkoholindhold
- Reduceret energiindhold

Kriterier for brug af de tre ernæringsanprisninger på alkoholholdige drikkevarer fastsættes på nationalt niveau. Kriterierne for anprisningen ”energireduceret” kan derfor ikke bruges i denne sammenhæng.

Danmark har ikke særlige regler for de tre anprisninger for alkoholholdige drikkevarer. Brug af anprisningerne må ikke være vildledende.

Der er ikke EU-regler for brug af anprisningen ”light” eller ”let” i betydningen ”reduceret alkoholindhold” eller ”reduceret energiindhold” for alkoholholdige drikkevarer (eller for drikkevarer, som normalt indeholder alkohol). Disse anprisninger er derfor ikke omfattet af kriterierne for ”light/let” i anprisningsreglerne, når de bruges til produkter med alkohol.

Der er i Danmark ikke regler for brug af ”light” eller ”let” på alkoholholdige drikkevarer (eller for drikkevarer, som normalt indeholder alkohol), og derfor gælder de almindelige vildledningsregler. Anprisningen ”light” bruges typisk på øl, der har et lavere alkoholindhold (ikke nødvendigvis et lavere energiindhold) i forhold til almindelig øl. En henvisning til ”light” i betydningen ”reduceret energiindhold”, men ikke reduceret alkoholindhold, kan vildlede forbrugeren, hvis det ikke fremgår klart, hvad der er reduceret, og dermed hvad forbrugeren skal forstå ved ”light” eller ”let”.

Alkoholprisninger udløser krav om næringsdeklaration

Alle fødevarer, der markedsføres med ernærings- og sundhedsanprisninger, skal mærkes med næringsdeklaration. Mængden af det anpriste stof, som ikke står i næringsdeklarationen, skal angives. Dette betyder fx, at der skal stå, hvor meget alkohol produktet indeholder, hvis man bruger anprisningerne ”lavt alkoholindhold”, ”reduceret alkoholindhold” eller ”alkoholfri”.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 49

Alkoholfri

Anprisningen ”alkoholfri” kan bruges på drikkevarer, som normalt indeholder alkohol, men hvor alkohol er fjernet, eller som er produceret på en måde, som kun danner en meget begrænset mængde alkohol. Kriterierne for brug af ”alkoholfri” fastsættes på nationalt niveau. I Danmark skal anprisningen vurderes ud fra, om den er vildledende.

Alkoholindholdet i drikkevarer, der normalt indeholder alkohol, bør være tæt på nul, hvis produktet anpriseres som ”alkoholfrit”. Fødevestyrelsen anbefaler derfor, at indholdet af alkohol ikke overstiger 0,5 vol. %. Dette er på linje med praksis i en række andre EU-lande.

Alle anprisningerne vedrørende alkohol- eller energiindhold er omfattet af anprisningsreglerne og kan kun bruges, hvis de generelle principper og betingelser er overholdt (se kapitel 3). Produkterne skal også næringsdeklareres.

4.6 Nøglehulsmærket

Ernæringsanprisninger i form af nationale ernæringsmærker kan bruges, hvis de følger de nationale regler, der er notificeret til EU-Kommissionen (se afsnit 7.1).

Ernæringsmærker (fx Nøglehulsmærket) har typisk kriterier for flere næringsstoffer (fx fedt, sukkerarter, mættede fedtsyrer og salt), som fødevaren eller fødevarekategorien skal overholde. Der er dermed ikke kun fokus på ét næringsstof, men en samlet ernæringsmæssig sammensætning. Formålet med fx Nøglehulsmærket er at hjælpe forbrugeren med at vælge fødevarer med en bedre ernæringsmæssig sammensætning inden for de udvalgte fødevarekategorier.

SE NØGLEHULSBEKENDTGØRELSEN FOR FØDEVARER

SE VEJLEDNING FOR ANVENDELSE AF NØGLEHULSMÆRKET PÅ FØDEVARER M.V.

I Danmark er Nøglehulsmærket den eneste lovlige ernæringsanprisning, der angiver en særlig gavnlige samlet ernæringsmæssig sammensætning. Det er ikke tilladt at bruge fx et andet grønt mærke til at indikere, at en fødevars samlede sammensætning er særligt ernæringsmæssigt gavnlige.

Et mærke eller logo, der har samme betydning som en godkendt ernæringsanprisning (fx et logo med samme betydning som ”sukkerfri”), kan bruges, hvis kriterierne for ernæringsanprisningen (og de generelle regler) er overholdt.

4.7 Ernæringsanprisninger i relation til generelle mærkningsregler

Anprisningsreglerne supplerer de generelle mærkningsregler.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 7, STK. 1, LITRA C

Det er ikke tilladt at fremhæve en særlig egenskab ved en fødevarer, hvis alle lignende fødevarer har samme egenskab. Det gælder også fremhævelse af særlige egenskaber i form af forekomsten eller fraværet af visse ingredienser og næringsstoffer. Det er fx ikke tilladt at fremhæve en læskedrik som ”fedtfri”, fordi alle læskedrikke er fedtfri, eller at fremhæve et rugbrød med ”lavt sukkerindhold”, fordi rugbrød generelt har et lavt sukkerindhold.

Egenskaber, der gælder for alle lignende fødevarer, må fremhæves på en generel måde. Det er fx tilladt på et lakseprodukt at skrive ”Laks er en kilde til omega-3” som en generisk ernæringsanprisning. Da al laks er en kilde til omega-3, vil ”Kilde til omega-3” derimod ikke kunne bruges på et konkret lakseprodukt, da det indikerer, at andre lakseprodukter ikke også er kilde til omega-3.

4.8 Ernæringsanprisninger på kosttilskud

Kriterierne for ernæringsanprisningerne er i de fleste tilfælde fastsat pr. 100 g (eller 100 ml) og i nogle tilfælde supplerende pr. 100 kcal, fordi kriterierne er møntet på almindelige fødevarer.

For kosttilskud, der indtages i mindre afmålte mængder, skal indholdet af næringsstof eller andet stof deklareret pr. daglig dosis. En overholdelse af kriterierne pr. 100 g kosttilskud er derfor ikke relevant, men virksomheden skal i stedet vurdere det i forhold til daglig dosis.

Ernæringsanprisninger på kosttilskud vedrørende fravær af indhold eller reduceret indhold er generelt problematisk, da det er i strid med de generelle principper (jf. afsnit 3.1). Det anpriste fravær eller reduktion af næringsstof eller andet stof skal også have en dokumenteret gavnlige virkning.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 5, STK. 1, LITRA B, NR. II

Afgørelse:

Miljø- og Fødevareklagenævnet* har i en konkret sag vedrørende anprisning af kosttilskud afgjort, at anprisningen "ikke tilsat sukker" ikke er i overensstemmelse med det generelle princip i artikel 5, stk. 1, litra a, der omhandler, at den mængde næringsstof, som anpriser skal have en ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning. Den mængde sukker, som en forbruger af det konkrete kosttilskudsprodukt ville indtage med produktet, hvis dette havde indeholdt sukker, vurderes at være så uvæsentligt, at det ikke medfører nogen nævneværdig ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning hos forbrugeren, at hun eller han ikke indtager dette sukker, fordi kosttilskuddet er sukkerfrit. (Sag 722/3445 af 5. februar 2010)

*På daværende tidspunkt Sekretariatet for Fødevare- og Veterinærklager.

Kosttilskud er pr. definition koncentrerede kilder til næringsstoffer og har typisk et indhold af vitaminer og mineraler, der er langt over de 30 % af referenceindtag, som er kriteriet for brug af ernæringsanprisningen "højt indhold". Anprisningen "højt indhold" på kosttilskud er vildledende, hvis der fremhæves en egenskab, som er gældende for alle lignende produkter.

SE KOSTTILSKUDSBEKENDTGØRELSENS § 1, STK. 1, NR. 2

For kosttilskud er der krav om, at produktet mærkes med de(t) for produktet kendetegnende stof(fer) eller arten af disse næringsstoffer eller andre stoffer.

SE KOSTTILSKUDSBEKENDTGØRELSENS § 9, STK. 1, NR. 2

Obligatorisk mærkning er ikke en ernæringsanprisning. Når en virksomhed angiver det kendetegnende stof på produktets emballage, i produktnavnet eller i andet markedsføringsmateriale, kan det (fx ved neutral angivelse) betragtes som en gentagelse af den obligatoriske mærkning og dermed ikke som en anprisning. En virksomhed kan fx i markedsføringen af et kosttilskud angive "indeholder . . ." eller "kilde til . . .", uden at dette betragtes som en ernæringsanprisning, hvis de(t) pågældende stof(fer) er de(t) kendetegnende stof(fer) for produktet.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 2, STK. 2, NR. 1

4.9 Afgrænsningsspørgsmål

En række anprisninger, der henviser til et indhold i en fødevarer, er ikke nødvendigvis ernæringsanprisninger.

Hvis det, der henvises til, i sig selv angiver eller indikerer en funktion eller en effekt på sundheden (fx "Indeholder antioxidanter", "Indeholder probiotika" eller "Indeholder prebiotika"), ses det som en sundhedsanprisning og ikke en ernæringsanprisning. Dette gælder også, hvis man tilføjer det som et adjektiv til det anpriste stof (fx "indeholder prebiotiske kostfibre").

SE EU-KOMMISSIONENS VEJLEDNING FRA 2007 OM GENNEMFØRELSEN AF ANPRISNINGSFORORDNINGEN

En mærkning med indekstal for indhold af antioxidanter er også en anprisning af en særlig egenskab. Indekseringen (angivelse af et særligt niveau af antioxidanter) kan ikke bruges, da det ikke er muligt at

tilknytte en relateret godkendt sundhedsanprisning, som handler om en effekt af et særligt niveau af ”antioxidanter”.

Eksemplerne på klassificering er ikke ensbetydende med, at der er tale om tilladte sundhedsanprisninger. De er som udgangspunkt uspecifikke sundhedsanprisninger, som kan bruges, hvis der tilknyttes en specifik godkendt sundhedsanprisning (se kapitel 5).

En henvisning til et konkret stof (fx ”Indeholder lutein”) eller henvisning til en konkret mikroorganisme (fx ”Indeholder *Lactobacillus xxx*”) er derimod ernæringsanprisninger. Disse er tilladt, hvis der blandt andet er tilstrækkelig dokumentation for, at stoffet eller mikroorganismen har en gavnlig ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning.

For kosttilskud må virksomheder frivilligt gengive et kendetegnende stof et andet sted (fx på pakning eller i produktnavnet), hvis gengivelsen er neutral. Det er dermed en gentagelse af den obligatoriske mærkning, og derfor betragter Fødevarestyrelsen det ikke som en ernærings- eller sundhedsanprisning, hvis oplysningen står neutralt (se afsnit 4.8).

SE KOSTTILSKUDSVEJLEDNINGEN

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 2, STK. 2, NR. 1

Glykæmisk indeks

En henvisning til glykæmisk indeks (GI) er en sundhedsanprisning og ikke en ernæringsanprisning. GI er et mål for, hvor meget blodsukkeret stiger efter indtagelse af en fødevarer eller et måltid. GI er derfor en anprisning, der angiver eller indikerer en fysiologisk effekt.

Der er endnu ikke godkendt sundhedsanprisninger for glykæmisk indeks, og derfor må der ikke henvises til GI.

”Kvalitetsanprisninger” (anprisning af ingredienser)

En anprisning af forskellige fødevarer ingredienser (fx ”indeholder havre” eller ”indeholder olivenolie”) kan have et ernæringsmæssigt sigte uden at være en ernæringsanprisning. Ernæringsanprisninger handler kun om et indhold af et næringsstof eller et andet stof end et næringsstof, som har en ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning.

Anprisninger om bestemte fødevarer ingredienser (som ikke er næringsstoffer eller andre stoffer) vurderes ud fra de generelle mærknings- og vildledningsregler.

”Fuldkorn” er en beskrivelse af en hel fødevarer kategori (korn), hvor man fremhæver, at hele kornet er brugt. Anprisninger såsom ”indeholder fuldkorn” vurderes kun ud fra de generelle mærknings- og vildledningsregler.

Fokus på særlige ingredienser i en bestemt kontekst (fx ved hjælp af billeder) kan godt være anprisninger, som indikerer eller angiver en ernærings- eller sundhedsmæssig egenskab. Dette er i så fald omfattet af anprisningsreglerne.

Fuldkornspartnerskabets fuldkornslogo ”Vælg fuldkorn først” betragtes som et kostråd og ikke som et ernæringsmærke. Hvis der i markedsføringen af et produkt med dette mærke fokuseres på supplerende ernæringsmæssige egenskaber (fx fedt og sukker), skal kriterierne for anprisning af disse næringsstoffer overholdes.

5. Sundhedsanprisninger

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 10 – 21

FORORDNINGER FOR GODKENDTE SUNDHEDSANPRISNINGER

KOMMISSIONENS RETNINGSLINJER FOR SÆRLIGE BETINGELSER FOR SUNDHEDSANPRISNINGER SOM FASTSAT I ARTIKEL 10 I ANPRISNINGSFORORDNINGEN

Ved en sundhedsanprisning forstås enhver anprisning, der angiver, indikerer eller antyder en sammenhæng mellem en fødevarer og menneskers sundhed. Sundhedsanprisninger er anprisninger, der siger noget om den effekt, som en fødevarer eller en fødevarerbestanddel har på den menneskelige organisme, herunder både fysiske og psykiske funktioner (se afsnit 1.1).

”Sundhedsanprisning” omfatter alle angivelser eller indikationer af den sammenhæng, der er mellem en fødevarer og virkning på kroppens funktioner, herunder helbredsmæssigt velvære.

EU-dom - C-544/10

Dommen konkluderer, at udtrykket ”sundhedsanprisning” skal forstås bredt og omfatter en betegnelse såsom ”letfordøjelig”. Definitionen er ikke begrænset af, om der er tale om varige eller forbigående effekter på sundheden.

Visse anprisninger kan ved en konkret vurdering falde uden for forordningens anvendelsesområde, hvis de fx udelukkende henviser til en skønhedseffekt, der ikke er tilknyttet en kroppsfunktion. Fødevarestyrelsen har fx vurderet, at en anprisning af zink og dets effekt på dårlig ånde ikke kunne betragtes som en sundhedsanprisning, men derimod som en anprisning, der falder uden for forordningen.

Anprisninger, der ikke går på sundhed og dermed falder uden for forordningen, skal overholde de generelle vildledningsregler.

Se afsnit 4.9 for afgrænsningsspørgsmål mellem, hvornår noget er en ernæringsanprisning eller en sundhedsanprisning.

5.1 Tilladte sundhedsanprisninger

En oversigt over godkendte og afviste sundhedsanprisninger fremgår af Kommissionens fællesskabsregister. I dette register kan man finde betingelser for brug af anprisningerne og begrundelser for de afviste anprisninger.

En godkendt sundhedsanprisning må bruges, når de specifikke betingelser for anprisningen og de generelle betingelser for alle sundhedsanprisninger er overholdt. De generelle principper og betingelser, som gælder for alle anprisninger, skal også overholdes (se kapitel 3).

Der er forskellige kategorier af sundhedsanprisninger, og for disse kategorier gælder forskellige godkendelsesprocedurer.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 13 OG 14

Det er EU-Kommissionen, som godkender nye sundhedsanprisninger (se afsnit 5.3 for ansøgningsprocedure). Det er en forudsætning for godkendelse af en sundhedsanprisning, at ansøger har fremlagt tilstrækkelig videnskabelig evidens for anprisningen. Der er ikke forskel på krav til dokumentation for de forskellige kategorier af sundhedsanprisninger. EFSA vurderer, om der er tilstrækkelig evidens for sundhedsanprisningerne.

Sundhedsanprisninger kan kun godkendes, hvis de falder ind under de kategorier, som er nævnt i artikel 13 eller 14. Det vil sige, at en sundhedsanprisning skal være relateret til en fysiologisk eller psykologisk effekt for at blive godkendt.

En godkendelse af en sundhedsanprisning betyder kun, at selve anprisningen er godkendt. Derimod betyder det ikke, at den anpriste fødevarer eller bestanddel af fødevarer er godkendt i EU. Hvorvidt en fødevarer lovligt kan markedsføres, er reguleret af andre EU-regler, nationale regler og/eller en konkret vurdering fra de nationale lægemiddelmyndigheder om, hvorvidt produktet eller bestanddele heraf reguleres af lægemiddellovgivningen.

SE BEMÆRKNING NR. 17 I KOMMISSIONENS FORORDNING (EU) NR. 432/2012

Artikel 13-anprisninger

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 13 KOMMISSIONENS FORORDNING (EU) NR. 432/2012

De sundhedsanprisninger, som hører til denne kategori, beskriver eller henviser til følgende:

- et næringsstofs eller et andet stofs betydning for vækst, udvikling og kroppens funktioner,
- psykologiske og adfærdsmæssige funktioner, eller
- en slankende virkning eller vægtkontrol eller nedsat sultfølelse eller øget mæthedfølelse eller til en reduktion af kostens energiindhold.

Eksempler på godkendte sundhedsanprisninger for de forskellige kategorier er:

- *”Calcium er nødvendigt for vedligeholdelse af normale knogler”.*
- *”Jern bidrager til en normal kognitiv funktion”.*
- *”Glucomannan bidrager til vægttab, når det indtages som en del af en energireduceret kost”.*

”Silicon reduces the appearance of wrinkles as it stimulates the formation of collagen and helps improve skin elasticity” fx er derimod blevet afvist, da der ikke kunne henvises til en kropsfunktion. Dermed tilhører den ikke en af de ovennævnte kategorier.

Artikel 13-godkendelsesproces

Medlemsstaterne har inden 31. januar 2008 sendt over 44.000 forslag til artikel 13-sundhedsanprisninger til EU-Kommissionen til brug for udarbejdelse af "artikel 13-listen". Efter en screenings- og sammenlægningsproces sendte EU-Kommissionen 4637 anprisninger (ID-nr.) til vurdering til EFSA ("den konsoliderede liste"), som herefter betegnes som de sundhedsanprisninger, som er omfattet af godkendelsesprocessen. Sundhedsanprisninger, der herefter er trukket tilbage af medlemsstaterne, er ikke længere omfattet af processen. Den konsoliderede liste ligger på EFSA's hjemmeside.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 13, STK. 2 OG 3

EU-Kommissionen besluttede i 2010 at udskyde vurderingen af de sundhedsanprisninger, der vedrører planter, for at fremskynde godkendelsesprocessen. "Artikel 13-listen" med 222 sundhedsanprisninger trådte i kraft 14. maj 2012 og har fundet anvendelse siden 14. december 2012. Listen er siden blevet opdateret flere gange.

Godkendelsesprocessen for en række sundhedsanprisninger, som har været underlagt godkendelsesproceduren, er endnu ikke afsluttet. Dette gælder sundhedsanprisningerne af planter og enkelte sundhedsanprisninger vedrørende fødevarer, næringsstoffer eller andre stoffer, som EFSA har vurderet, at der er tilstrækkelig dokumentation for, men hvor EU-Kommissionen endnu ikke har truffet afgørelse (fx nogle koffeinanprisninger). Disse sundhedsanprisninger er omfattet af overgangsordninger (se afsnit 7.2).

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 28, STK. 5 OG 6

Udvidelse af artikel 13-listen

En godkendelse af nye anprisninger (udvidelse af artikel 13-listen) kræver en individuel ansøgningsproces (se afsnit 5.3). Processen er den samme som for artikel 14-sundhedsanprisninger.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 13, STK. 5

Artikel 14-anprisninger

De sundhedsanprisninger, som hører til denne kategori, henviser til:

- a) en reduceret risiko for sygdom
- b) børns udvikling og sundhed.

Eksempler på godkendte sundhedsanprisninger for de to kategorier er:

- a) Beta-glucan fra byg har vist sig at sænke/reducere kolesterolindholdet i blodet. Et højt kolesteroltal er en risikofaktor i forhold til udvikling af koronar hjertesygdom.
- b) Jern bidrager til en normal kognitiv udvikling hos barnet.

Godkendelse af artikel 14-sundhedsanprisninger kræver en individuel ansøgningsproces (se afsnit 5.3).

a) *Sundhedsanprisninger, der henviser til en reduceret risiko for sygdom*

”Anprisning af en reduceret risiko for sygdom” er enhver sundhedsanprisning, der angiver, indikerer eller antyder, at indtag af en fødevarerkategori, en fødevarer eller en af dens bestanddele i betydelig grad reducerer en risikofaktor for udvikling af en sygdom hos mennesker (se afsnit 1.1).

En direkte henvisning til, at en fødevarer eller bestanddel af en fødevarer reducerer risiko for sygdom, er ikke tilladt i henhold til de generelle mærkningsregler.

Undtagelsen til mærkningsreglerne, som anprisningsreglerne giver ret til, er henvisningen til, at en fødevarer kan påvirke en risikofaktor for udvikling af en sygdom. Det er fx ikke tilladt at skrive, at ”beta-glucaner fra byg har vist sig at sænke kolesterolindholdet i blodet og derved mindske risiko for udvikling af koronar hjertesygdom”. Den godkendte anprisning lyder som følger: ”Beta-glucaner fra byg har vist sig at sænke kolesterolindholdet i blodet. Et højt kolesteroltal er en risikofaktor i forhold til udvikling af koronar hjertesygdom.”

Hvis det ikke er muligt at henvise til en risikofaktor, kan anprisningen ikke godkendes.

De godkendte anprisninger i denne kategori består af to sætninger, hvor det ene beskriver effekten i forhold til risikofaktor, og den anden beskriver sammenhængen mellem risikofaktor og sygdom. Begge sætninger skal angives ved brug af den godkendte anprisning.

b) *Anprisninger vedrørende børns udvikling og sundhed*

Alle sundhedsanprisninger, der direkte eller indirekte angiver, at en fødevarer eller bestanddel af en fødevarer har betydning for børns udvikling og sundhed (det vil sige alle sundhedsanprisninger, der specifikt er rettet mod børn), er omfattet af artikel 14 og kan kun bruges, hvis der er en godkendt anprisning.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGEN ARTIKEL 14, STK. 1, LITRA B

Mange af artikel 13-sundhedsanprisninger, som henviser til vækst og udvikling og kroppens funktioner, gælder hele den generelle befolkning, herunder børn. For de godkendte artikel 13-anprisninger er det ikke tilladt specifikt at henvise til børns vækst og udvikling i anprisningens ordlyd. En specifik henvisning til børns vækst og udvikling er mulig, hvis der er godkendt en sundhedsanprisning under artikel 14, stk. 1, litra b. Hvis man ønsker at få godkendt en sundhedsanprisning vedrørende en funktion, som kun omfatter børn, hører den også under artikel 14.

SE EU-KOMMISSIONENS VEJLEDNING FRA 2007 OM GENNEMFØRELSEN AF ANPRISNINGSFORORDNINGEN

Sundhedsanprisninger på produkter, der kun er tiltænkt spædbørn eller småbørn (fx børnemad, som defineret i direktivet nedenfor, tilskudsblandinger eller kosttilskud rettet mod børn) må benyttes, hvis anprisningerne er godkendt.

SE KOMMISSIONENS DIREKTIV OM FORARBEJDEDE LEVNEDSMIDLER BASERET PÅ CEREALIER OG BABYMAD TIL SPÆDBØRN OG SMÅBØRN

SE BEKENDTGØRELSE OM FORARBEJDET BØRNEMAD TIL SPÆDBØRN OG SMÅBØRN
SE ANPRISNINGSFORORDNINGEN ARTIKEL 14, STK. 1, LITRA B

For modermælkserstatninger er der en positivliste over tilladte ernærings- og sundhedsanprisninger.

SE BILAG 4 I KOMMISSIONENS DIREKTIV OM MODERMÆLKSERSTATNINGER OG TILSKUDSBLANDINGER

Fra den 22. februar 2020 (2021 for modermælkserstatninger fremstillet af hydrolyseret protein) må virksomheder ikke længere bruge ernærings- og sundhedsanprisninger i markedsføringen af modermælkserstatninger.

SE KOMMISSIONENS DELEGEREDE FORORDNING NR. 2016/127

”Børn” bør forstås som værende den periode, hvor man vokser. I praksis svarer det til en alder fra 0 – 18 år. Det er altid en konkret vurdering, hvorvidt mærkningen og markedsføringen er rettet mod børn eller unge i voksenalderen, og virksomheden derfor kun må bruge artikel 14 godkendte anprisninger.

SE EU-KOMMISSIONENS VEJLEDNING FRA 2007 OM GENNEMFØRELSEN AF ANPRISNINGSFORORDNINGEN

Afgrænsning mellem artikel 13 og artikel 14, stk. 1, litra a

Artikel 13 handler om blandt andet sundhedsanprisninger, der henviser til et stofs betydning for vækst og udvikling og kroppens funktioner. Artikel 14 handler om blandt andet sundhedsanprisninger, der henviser til en reduktion af en risikofaktor i forhold til udvikling af sygdom.

Hvis der er tale om en anprisning, som henviser til at vedligeholde en normal funktion, er den omfattet af artikel 13 (fx ”vedligeholdelse af normal kolesterolindhold i blodet”). En anprisning af en reduktion af denne risikofaktor (fx ”reducerer kolesterolindholdet i blodet”) vil medføre, at sundhedsanprisningen er omfattet af artikel 14. Der må dermed ikke angives eller indikeres, at der er tale om en reduktion af en risikofaktor for en artikel 13-anprisning, der handler om ”vedligeholdelse af en normal funktion”.

SE EU-KOMMISSIONENS VEJLEDNING FRA 2007 OM GENNEMFØRELSEN AF ANPRISNINGSFORORDNINGEN

Variation i ordlyd

Det er tilladt at bruge en anden formulering af en godkendt sundhedsanprisning, hvis anprisningens betydning ikke er ændret: *”Anprisninger, der i kraft af deres formulering har samme betydning for forbrugerne som en tilladt sundhedsanprisning, idet de viser den samme sammenhæng mellem en fødevarekategori, en fødevarer eller en af dens bestanddele og sundhed, bør også være omfattet af de anvendelsesbetingelser, der er angivet for de tilladte sundhedsanprisninger.”*

Formålet med at tillade en variation i ordlyd er at kunne forbedre forbrugerforståelsen, idet man kan tage hensyn til, at der kan være kulturelle og sproglige forskelle i de forskellige medlemsstater: *”Some flexibility of wording of the claim is possible provided its aim is to help consumer understanding taking into account factors such as linguistic and cultural variations and the target population. Adapted wording must have the*

same meaning for the consumer as the authorised claim in the EU Register." (Se KOMMISSIONENS FÆLLESSKABSREGISTER).

Rapporten "Sundhedsanprisninger som Forbrugerinformation", der er udarbejdet i 2014 af Måltidspartnerskabet, handler om forbrugerforståelse i forhold til godkendte sundhedsanprisninger.

For de sundhedsanprisninger, som handler om specifikke omega-3-fedtsyrer (alfa-linolensyre eller eicosapentaensyre (EPA) og docosahexaensyre (DHA)), kan ordlyden i disse anprisninger ikke blot erstattes med "omega-3-fedtsyrer", som dækker over flere specifikke omega-3-fedtsyrer.

Samme betydning som den godkendte sundhedsanprisning

En ændret ordlyd skal både have den samme betydning for forbrugeren og beskrive den samme sammenhæng mellem fødevarer og effekt, som den godkendte anprisning. Det er virksomhedens ansvar at dokumentere, at den ordlyd, de bruger, har samme betydning som den godkendte anprisning.

Ændringen eller udeladelsen af fx et enkelt tillægsord eller omskrivning af den omhandlede funktion kan give anprisningen en helt anden betydning. Selvom nogle ændringer kan være acceptable, når de vurderes enkeltvis, kan kombinationen af alle elementer medføre, at anprisningen ikke anses for at have samme betydning som den godkendte.

1) Omskrivning af "bidrager til" / "bidrager til at vedligeholde"

De fleste godkendte anprisninger vedrører et næringsstof eller et andet stof xx, som bidrager til en funktion yy, eller har ordlyden, at "xx bidrager til at vedligeholde en funktion yy".

Kropsfunktionerne er afhængige af mange faktorer, og det pågældende næringsstof eller andet stof bidrager til den nævnte funktion. Anprisningens ordlyd må derfor ikke ændres, så det kommer til at fremstå som om, at næringsstoffet er altafgørende for den funktion, eller at funktionen styrkes eller optimeres af stoffet.

"Er med til . . ." eller "spiller en rolle . . ." er eksempler på udtryk som betyder det samme som "bidrager til . . .".

"Styrke . . .", "optimere . . ." eller "er nødvendigt for . . ." er eksempler på udtryk, som ikke har samme betydning, som "bidrager til . . .".

Det samme princip gælder for anprisninger, der indeholder formuleringen "at vedligeholde en funktion". At henvise til "at opretholde" eller "at understøtte" en funktion vil have samme betydning, mens en henvisning til "at styrke" eller "give øget effekt" går længere end den godkendte anprisning.

Det giver typisk en anden betydning, hvis man undlader at henvise til, at der er tale om et "bidrag til" at vedligeholde, idet man gør egenskaben absolut. Hvis den godkendte anprisning handler om at "bidrage til at vedligeholde", kan ordlyden ikke ændres til "vedligeholder".

Eksempler:

Godkendt anprisning	Ændret ordlyd kan bruges	Ændret ordlyd kan ikke bruges
Niacin bidrager til et normalt energistofskifte.	Niacin er med til at understøtte et normalt energistofskifte.	Niacin er nødvendigt for et normalt energistofskifte. Niacin bidrager til at styrke et normalt energistofskifte.
Mangan bidrager til at vedligeholde normale knogler.	Mangan spiller en rolle i vedligeholdelsen af normale knogler. Mangan er med til at opretholde normale knogler.	Mangan styrker knoglerne. Mangan vedligeholder normale knogler.
Fluorid bidrager til at vedligeholde mineraliseringen af tænderne.	Fluorid har en funktion i forhold til at vedligeholde mineraliseringen af tænderne.	Fluorid bidrager til at optimere mineraliseringen af tænderne. Fluorid øger mineraliseringen af tænderne.

2) *Omskrivning eller udeladelse af "normal"*

Mange anprisninger beskriver en sammenhæng mellem et stofs rolle og vedligeholdelse af normale kropsfunktioner. I overensstemmelse med EFSA's konklusioner er det videnskabelige grundlag kun dækkende for kroppens normale funktioner og ikke udvidede funktioner i forhold til normalt tilstanden. En ændret ordlyd må derfor ikke indikere eller angive, at der tale om en udvidet funktion i forhold til den godkendte anprisning. Formuleringer som "sund" eller "god" har fx ikke samme betydning som "normal", og disse formuleringer kan derfor ikke bruges synonymt med "normal".

Eksempler:

Godkendt anprisning	Ændret ordlyd kan ikke bruges
Folat bidrager til normal bloddannelse.	Folat bidrager til sund bloddannelse. Folat bidrager til en optimal bloddannelse.
Calcium er nødvendigt for vedligeholdelse af normale tænder.	Calcium er nødvendigt for vedligeholdelse af sunde tænder.

En udeladelse af "normal" kan bruges, hvis dette ikke ændrer anprisningens betydning.

Eksempler:

Godkendt anprisning	Ændret ordlyd kan bruges
Jern bidrager til en normal iltransport i kroppen.	Jern bidrager til iltransport i kroppen.
Niacin bidrager til nervesystemets normale funktion.	Niacin bidrager til nervesystemets funktion.

3) Kan man formulere den anpriste funktion på en anden måde?

Flere af de godkendte anprisninger er meget generelle. Den generelle funktion kan forklares på en anden måde, hvis omskrivningen af selve funktionen er inden for det videnskabelige grundlag (EFSA-vurderingen), og den overordnede forståelse af og anvendelsesområde for anprisningen bibeholdes.

En omskrivning af selve funktionen må dermed ikke gå længere end det, der er videnskabeligt grundlag for.

Eksempler:

Godkendt anprisning	Tilladt omskrivning af funktion	Bemærkning
Phosphor bidrager til et normalt energistofskifte.	Phosphor bidrager til en normal produktion, lagring og omsætning af energi.	EFSA konkluderer, at phosphor er et essentielt næringsstof, som indgår i energistofskiftet, idet det indgår i produktion, lagring og omsætning af energi. Herved er funktionen beskrevet med andre ord i henhold til EFSA's udtalelse uden at ændre betydning eller anvendelsesområde.
Magnesium bidrager til en normal muskelfunktion.	Magnesium bidrager til en normal muskelsammentrækning.	EFSA konkluderer, at der er videnskabeligt grundlag for, at magnesium spiller en rolle for muskelsammentrækningen. Omskrivning vil umiddelbart ikke udvide eller indikere en anden funktion end den effekt, som godkendte anprisning handler om.

Eksempler:

Godkendt anprisning	Ikke-tilladt omskrivning af funktion	Bemærkning
Kobber bidrager til et normalt energistofskifte.	Kobber bidrager til en normal nedbrydning af fedt i fedtvæv.	Det fremgår af EFSA's vurdering, at kobber indgår i mange oxidative reaktioner, som er med til at nedbryde fedt i fedtvæv. Men ved at henvise til kun ét delelement - fedtnedbrydning – vil anprisningen ændre betydning, og indikerer, at der er tale om vægttab eller en slankende effekt.
Zink bidrager til en normal omsætning af vitamin A.	Zink bidrager til en normal omsætning af næringsstoffer.	Det fremgår af EFSA's vurdering, at zink bidrager til en omsætning af næringsstoffer, herunder vitamin A. Selvom den ændrede ordlyd er i overensstemmelse med det videnskabelige grundlag, ændres anvendelsesområdet for anprisningen, som kun omfatter omsætning af vitamin A.

Må der bruges supplerende oplysninger?

Der er en række oplysninger i EFSA's vurderinger om det videnskabelige grundlag, som virksomhederne måtte ønske at bruge i markedsføringen. Virksomheden bør sikre, at de oplysninger er dækket af vurderingen og ikke antyder en funktion, der er udvidet i forhold til den godkendte anprisning (en effekt på sundheden). Dette kan fx være "magnesium er et mineral" i sammenhæng med en sundhedsanprisning af magnesium eller "DHA er en langkædet omega-3 fedtsyre" i sammenhæng med en sundhedsanprisning af docosapentaensyre (DHA).

Supplerende oplysninger, der handler om en effekt på sundheden, er en sundhedsanprisning i sig selv. Disse må derfor kun bruges supplerende, hvis de har den samme betydning som den godkendte anprisning.

Eksempler:

Godkendt sundhedsanprisning	Tilladt supplerende information	Bemærkning
Sukkerfrit tyggegummi bidrager til at neutralisere plaksyrer.	Sukkerfrit tyggegummi bidrager til at neutralisere plaksyrer ved at stimulere spyttsekretionen.	EFSA konkluderer, at tygning stimulerer spyttsekretion, og sekretion af bufferkomponenter. Den supplerende information forklarer baggrunden for den anpriste effekt uden at udvide betydningen.
Glucomannan bidrager til vægttab, når det indtages som en del af en energireduceret kost.	Glucomannan øger mætheden og bidrager til vægttab, når det indtages som en del af en energireduceret kost.	Anprisning af øget mæthed er en selvstændig anprisning, men i dette tilfælde forklares baggrunden for den anpriste effekt (bidrager til vægttab) uden at udvide betydningen af anprisningen. EFSA konkluderer, at " <i>glucomannan is a soluble-type of fibre which forms a viscous, gel-like mass in the stomach when hydrated, and that this "mass effect" could delay gastric emptying and induce satiety leading to a decrease in subsequent energy intake</i> ".
DHA bidrager til at vedligeholde en normal hjernefunktion.	DHA er et fedtstof, der indgår i hjernevæv, og bidrager til en normal hjernefunktion.	Den supplerende oplysning er en teknisk forklaring, som ikke ændrer ved eller indikerer en anden betydning af anprisningen.
Vitamin D bidrager til at vedligeholde normale knogler.	Vitamin D hjælper til med optagelsen af calcium, som indgår i mineraliseringen af knoglerne.	EFSA konkluderer, at "It is well established that adequate status for vitamin D is required for efficient calcium absorption and for the maintenance of normal blood concentrations of calcium and phosphate that are in turn needed for the normal mineralisation of bone and teeth. " Den supplerende information forklarer baggrunden for den anpriste effekt uden at udvide betydningen.

Mange af de godkendte sundhedsanprisninger henviser til funktioner, som er meget generelle (fx ”normal hjertefunktion” eller ”normal leverfunktion”). Supplerende oplysninger om de specifikke funktioner, som disse organer har i kroppen, vil ofte være udvidede funktioner i forhold til den sundhedsanprisning, der er godkendt. Sådanne supplerende oplysninger er derfor ikke tilladte.

Det er ikke tilladt at give supplerende oplysninger, som indikerer en effekt i forhold til forebyggelse af sygdom.

Eksempler:

Godkendt sundhedsanprisning	Ikke-tilladt supplerende information	Bemærkning
DHA bidrager til at vedligeholde en normal hjernefunktion.	DHA bidrager til at vedligeholde en normal hjernefunktion, så som indlæringssevne og hukommelse.	Dette vil være anprisninger af udvidede funktioner (indlæringssevne og hukommelse). Ikke godkendte anprisninger.
Cholin bidrager til at vedligeholde en normal leverfunktion.	Leverens funktion er blandt andet at omsætte næringsstoffer og nedbryde alkohol.	Dette vil være anprisninger af udvidede funktioner (omsætning af næringsstoffer og alkohol). Ikke godkendte anprisninger.
Folat bidrager til en normal omsætning af homocystein.	Homocystein i blodet har betydning for hjertets funktion.	Dette vil være en anprisning af en udvidet funktion (effekt på hjertet). Ikke godkendt anprisning.
Vitamin C bidrager til normal dannelse af kollagen, der har betydning for normal fungerende brusk.	En velfungerende brusk bidrager til vedligeholdelse af leddene.	Dette vil være en anprisning af en udvidet funktion (leddene). Ikke godkendt anprisning.
Vitamin A bidrager til at vedligeholde et normalt syn.	Hvis der ikke er tilstrækkelig mængde vitamin A i retina, vil stavernes funktion være nedsat eller ikke fungerende i mørke, resulterende i natteblindhed.	Herved angives eller indikeres en egenskab vedrørende sygdom. Derudover kan det være en oplysning, som skaber frygt.

Læs mere på ”www.xxx” – må man det?

Alle oplysninger (inklusive billeder, grafik mv.), der knyttes til et produkt ved mærkning og markedsføring af fødevarer, er en del af markedsføringen af produktet.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 1, STK. 2

Dette gælder også henvisninger til hjemmesider, videnskabelige artikler mv. Hvis fx links bruges, bliver virksomheden ansvarlig for, at al den information, der står på hjemmesiderne, følger anprisningsreglerne.

Dette gælder også oplysninger på sociale medier, som en virksomhed er ansvarlig for (kommercielt øjemed). Det vil sige, at udtalelser fx på virksomhedens Facebook-side kan anses for reklame for virksomhedens produkt.

Det er lovligt at indsætte et link til EFSA's vurdering på fx en hjemmeside. Hvis man gengiver udvalgte uddrag af EFSA's vurderinger, må det ikke være vildledende.

Sammenhæng mellem stof og effekt skal være korrekt

En sundhedsanprisning vedrører sammenhængen mellem et næringsstof, andet stof, fødevarer eller fødevarerkategori og den angivne effekt. En anprisning må derfor ikke henvise til, at det er selve produktet, som giver effekten. ”Health claims should only be made for the nutrient, substance, food or food category for which they have been authorised, and **not** for the food product that contains them.” (se indgangen til KOMMISSIONENS FÆLLESSKABSREGISTER).

Eksempler:

Godkendt sundhedsanprisning på et produkt	Ikke-tilladt anprisning på et produkt
Fibre fra hvedeklid bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen.	Produkt XX bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen.
Valnødder bidrager til at forbedre blodkarrenes elasticitet.	Produkt XX bidrager til at forbedre blodkarrenes elasticitet.

Henvisningerne til stoffet, ingrediensen eller fødevarer (fx fibre fra hvedeklid eller valnødder) skal angives. Forbrugeren må ikke få det indtryk, at det er selve produktet, der giver effekten, når det er stoffet, ingrediensen eller fødevarer generelt.

Eksempler:

Godkendt sundhedsanprisning på et produkt	Ikke-tilladt anprisning på et produkt
Fibre fra hvedeklid bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen.	Bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen.
Valnødder bidrager til at forbedre blodkarrenes elasticitet.	Bidrager til at forbedre blodkarrenes elasticitet.

Eksempler:

Godkendt sundhedsanprisning på et produkt	Tilladt anprisning på et produkt
Fibre fra hvedeklid bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen.	Produktet XX indeholder hvedeklid, og fibre fra hvedeklid bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen.
Valnødder bidrager til at forbedre blodkarrenes elasticitet.	Produktet XX indeholder valnødder, og valnødder bidrager til at forbedre blodkarrenes elasticitet.

5.2 Uspecifikke sundhedsanprisninger

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 10, STK. 3

KOMMISSIONENS RETNINGSLINJER FOR SÆRLIGE BETINGELSER FOR SUNDHEDSANPRISNINGER SOM FASTSAT I ARTIKEL 10 I ANPRISNINGSFORORDNINGEN

Det er tilladt ved mærkning og markedsføring at henvise til generelle, uspecifikke gavnlige sundhedsmæssige virkninger, som en fødevarer har for et godt alment helbred og velvære, hvis der tilknyttes en beslægtet godkendt sundhedsanprisning. Formålet med den tilknyttede anprisning er at forklare, på hvilken måde produktets indhold er gavnligt for forbrugeren.

Et af argumenterne for at benytte uspecifikke anprisninger er muligheden for mere forbrugervenlige budskaber. Uspecifikke anprisninger kan vildlede forbrugeren. De må derfor kun bruges, hvis der tilknyttes en relateret godkendt sundhedsanprisning, der præciserer den uspecifikke anprisning. Fx kan "Godt for tarmen" ledsages af "Fibre fra hvedekliid bidrager til en øget passagehastighed i tarmkanalen".

Den uspecifikke anprisning skal være relateret til den specifikke godkendte sundhedsanprisning. Virksomheden skal kunne vise, at der er den fornødne sammenhæng mellem den uspecifikke anprisning og den specifikke godkendte sundhedsanprisning.

Eksempler på tilknyttede uspecifikke udsagn, der kan bruges:

Godkendt sundhedsanprisning	Tilladt tilknyttet uspecifik anprisning	Bemærkning
EPA og DHA bidrager til en normal hjertefunktion.	Godt for hjertet.	Anprisningen vedrører hjertets funktion, og der kan derfor tilknyttes et enkelt formuleret udsagn vedrørende hjertet.
Fibre fra rug bidrager til en normal tarmfunktion.	Holder tarmen i gang.	Anprisningen vedrører tarmens funktion. At holde tarmen i gang vurderes at være et generelt udsagn vedr. tarmfunktion, uden at funktionen i forhold til den godkendte anprisning udvides.
Kalium bidrager til en normal muskelfunktion.	For dine muskler.	Anprisningen vedrører muskelfunktion. Det vil derfor være muligt at tilknytte et enkelt formuleret udsagn vedrørende musklerne. "Personificering" (dine muskler) siger ikke noget om, at ens muskler bliver forbedret.

Eksempler på ikke-tilladte tilknyttede uspecifikke udsagn:

Godkendt sundhedsanprisning	Ikke-tilladt tilknyttet uspecifik anprisning	Bemærkning
DHA og EPA bidrager til at vedligeholde et normalt triglyceridniveau i blodet.	Godt for hjertet	Anprisningen vedrører triglyceridniveauet i blodet. Anprisningen vedrører ikke hjertet, og en henvisning til hjertet vil ikke være tilladt.
Protein bidrager til at vedligeholde Muskelmasse.	Stærke muskler	Stærke muskler er en mere vidtgående effekt end vedligeholdelse af muskelmassen.

Den godkendte sundhedsanprisning skal angives lige efter eller ved siden af det uspecifikke udsagn. Angivelse af en asterisk i umiddelbar nærhed er ikke tilstrækkeligt.

Uspecifikke sundhedsanprisninger (fx ”indeholder antioxidanter” eller ”godt for maven”) er karakteriseret ved, at de ikke umiddelbart kan defineres eller efterprøves. Flere af anprisningsansøgningerne har været for uspecifikke til, at EFSA kunne lave en videnskabelig vurdering (se afsnit 5.3).

Hvorvidt en anprisning er uspecifik, er ikke bestemt af den nævnte effekt alene. Det afgørende er, om sammenhængen mellem fødevarer og effekt er specifikt nok til, at man kan vurdere, om der er en tilstrækkeligt videnskabeligt dokumenteret sammenhæng. Anprisningen ”Vitamin C bidrager til immunsystemets normale funktion” er en godkendt sundhedsanprisning. Anprisningen af ”Glutamine and support of immune system / enhance organism resistance” er fx ikke godkendt, fordi den anpriste effekt for stoffet ikke er tilstrækkeligt defineret til at kunne vurderes af EFSA. Anprisningen kunne derfor ikke dokumenteres.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevareklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at en anprisning, der henviser til ”indeholder millioner af gode bakterier”, samt den øvrige mærkning antyder, at produktet har en positiv virkning på helbredet, men det er ikke nærmere angivet, hvilke gavnlige funktioner ”de gode bakterier” har. Der er således tale om en uspecifik sundhedsanprisning, som ikke kan anvendes lovligt, da den ikke er ledsaget af en beslægtet specifik godkendt sundhedsanprisning. Det vurderes, at den benyttede anprisning ”Calcium bidrager til fordøjelsesenzymernes normale funktion” ikke har tilstrækkelig relevans, da den ikke bidrager til eller uddyber for forbrugeren, hvad den specifikke forståelse af produktet med ”millioner af gode bakterier” er. (Sag 21324 af 26. september 2013)

*På daværende tidspunkt Fødevareministeriets Klagecenter.

Henvisning til, at en fødevarer er sund, er en uspecifik sundhedsanprisning, idet ”sund” indikerer en sammenhæng mellem fødevarer og sundhed, uden at der samtidig står, hvilken sammenhæng, der er tale om. Angivelsen skal derfor også ledsages af en relateret godkendt sundhedsanprisning og følge de andre overstående principper for uspecifikke sundhedsanprisninger.

Brug af billeder eller logoer, der indikerer en sundhedseffekt

Brug af billeder eller logoer, som kan indikere en sundhedseffekt, betragtes som uspecifikke sundhedsanprisninger. Et logo af et hjerte vil fx kunne opfattes som, at fødevaren har en gavnlig effekt på hjertet. Logoet må bruges, hvis der tilknyttes en godkendt sundhedsanprisning om hjertefunktion.

Anbefalinger fra sundhedsorganisationer eller brug af sundhedsorganisationers logo i forbindelse med markedsføring af fødevarer vil også kunne opfattes som uspecifikke sundhedsanprisninger, idet sådanne anbefalinger eller logoer i sig selv giver indtryk af, at fødevaren har særlige sundhedsmæssige egenskaber.

Et logo for en hjerteforening udformet som et hjerte kan i sig selv opfattes som en sundhedsanprisning. Hvis en virksomhed bruger logoet i sin markedsføring, skal anprisningsreglerne overholdes. Det vil altid skulle bedømmes ud fra det samlede indtryk, som organisationens navn eller anbefaling giver i den konkrete sammenhæng. Hvis organisationens navn eller logo kan opfattes som en sundhedsanprisning, skal der samtidig bruges en godkendt relateret sundhedsanprisning (se afsnit 2.7).

5.3 Ansøgning om nye sundhedsanprisninger

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 15, 16, 18 OG 19 KOMMISSIONENS FORORDNING (EF) NR. 353/2008

For at søge om godkendelse af nye artikel 13- og artikel 14-anprisninger skal det være sundhedsanprisninger, som EFSA ikke tidligere har vurderet. Det vil sige, at der skal være tale om enten:

- ny dokumentation for en sundhedsanprisning, som allerede er vurderet, eller
- en ny sundhedsanprisning, der ikke tidligere har været vurderet.

Ansøgningsproceduren for sundhedsanprisninger fremgår af anprisningsreglerne, og de formelle krav til ansøgningen er de samme for alle sundhedsanprisninger.

Ansøgningen skal sendes til den kompetente myndighed i en medlemsstat. I Danmark er dette Fødevarestyrelsen. Fødevarestyrelsens rolle er at kontrollere, at ansøgningen er omfattet af reglerne, og at de formelle krav til ansøgningen er overholdt. Fødevarestyrelsen kvitterer for modtagelsen af ansøgningen inden for 14 dage.

Fødevarestyrelsen sender derefter de ansøgninger, der overholder de formelle krav, til EFSA. EFSA vurderer, om der på baggrund af den fremlagte dokumentation kan konkluderes, at der er en tilstrækkelig dokumenteret sammenhæng mellem fødevaren eller en bestanddel af fødevaren og den påståede effekt. EFSA skal give en vurdering inden for fem måneder, medmindre der er behov for forlængelse af denne frist med op til yderligere to måneder.

De formelle krav til ansøgningen og de generelle principper for den videnskabelige dokumentation, som ansøgeren skal sende med ansøgningen, fremgår af nedenstående forordning.

SE KOMMISSIONENS FORORDNING NR. 353/2008

Reglerne skal sikre, at ansøgningerne sammensættes korrekt og indeholder tilstrækkelige videnskabelige data til, at EFSA kan vurdere ansøgningerne på en effektiv og ensartet måde.

EFSA har en vejledning, der beskriver blandt andet de generelle videnskabelige principper, som EFSA tager udgangspunkt i, når de vurderer ansøgningerne.

SE VEJLEDNING VEDRØRENDE ANSØGNINGER OM SUNDHEDSANPRISNINGER

EFSA har desuden udarbejdet en teknisk vejledning, som skal hjælpe ansøger med at udarbejde ansøgningen.

SE VEJLEDNING VEDRØRENDE UDARBEJDELSE AF ANSØGNINGER OM SUNDHEDSANPRISNINGER

Vejledningen indeholder en skabelon til brug for ansøgningen. Det er vigtigt, at ansøgningen sendes i dette format og indeholder alle de påkrævede oplysninger. Når ansøgningen er blevet accepteret af EFSA, foregår dialogen direkte mellem EFSA og ansøger og ikke via medlemsstaten.

Ansøgningen (inklusive resumé) skal sendes både i papirkopi og i elektronisk form.

EFSA har derudover vejledninger omkring krav til dokumentation ved ansøgning om godkendelse af sundhedsanprisninger for konkrete områder:

- Guidance for health claims related to the immune system, the gastrointestinal tract and defence against pathogenic microorganisms
- Guidance on health claims related to antioxidants, oxidative damage and cardiovascular health
- Guidance on the scientific requirements for health claims related to appetite ratings, weight management, and blood glucose concentrations
- Guidance on the scientific requirements for health claims related to bone, joints, skin and oral health
- Guidance on the scientific requirements for health claims related to physical performance
- Guidance on the scientific requirements for health claims related to functions of the nervous system, including psychological functions

Se EFSA's hjemmeside under overskriften "Applications" og derefter "Nutrition / Regulations and guidance".

Fødevarer eller den bestanddel af fødevarer, som anprisningen handler om, skal være tilstrækkeligt karakteriseret i forhold til den anpriste effekt. Den videnskabelige dokumentation skal være relateret til den sammenhæng, som anprisningen handler om. Den vedlagte dokumentation skal som udgangspunkt indeholde studier på raske mennesker, herunder særlige aldersgrupper, hvis det er relevant. Der skal være tale om en gavnlig effekt.

EFSA laver de videnskabelige vurderinger, mens det er EU-Kommissionen i samarbejde med medlemslandene, som godkender eller afviser sundhedsanprisninger. EU-Kommissionen tager udgangspunkt i EFSA's konklusion, om der er tilstrækkelig videnskabelig dokumentation for anprisningen. EU-Kommissionen skal sikre, at kravene til dokumentation er opfyldt, og at anprisningen følger anprisningsreglerne og andre relevante regler i EU-lovgivningen.

Anmodning om ejendomsretligt beskyttelse af data

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 21, ARTIKEL 20, STK. 2, ANDEN DEL FORORDNING NR. 353/2008 VEDRØRENDE ANSØGNING OM GODKENDELSE AF SUNDHEDSANPRISNINGER

Alle virksomheder kan bruge godkendte sundhedsanprisninger, hvis produktet overholder de tilhørende betingelser.

Hvis en sundhedsanprisning bliver godkendt på grundlag af data, som er ejendomsretligt beskyttet, vil ansøger få eneret til at bruge anprisningen i 5 år efter ikrafttrædelse af den forordning, som godkender anprisningen. Formålet med reglen er at beskytte den investering, som produktudviklere har gjort ved indsamling af oplysninger og data til støtte for en ansøgning.

Ansøger kan angive, om ansøgningens videnskabelige undersøgelser er omfattet af ejendomsretlig beskyttelse. Ansøgere, der ønsker databeskyttelse, skal ved ansøgningen sikre sig, at de følger de særlige formalia-krav. Oplysningerne skal fx være begrundet og stå i en separat del af ansøgningen.

Det er en forudsætning for at kunne opnå ejendomsretlig beskyttelse af data, at data ikke har været publiceret inden indsendelsen af ansøgningen.

Det er også en forudsætning, at EU-Kommissionen ikke kan godkende anprisningen, uden at de pågældende data inddrages. Derudover skal EFSA ikke kunne drage sin konklusion vedrørende tilstrækkelig videnskabelig evidens uden at inddrage de studier eller data, som er omfattet af ejendomsrettigheder.

Efterfølgende ansøgere må kun henvise til ejendomsretligt beskyttede data, før 5 års perioden er udløbet, hvis de har indgået en aftale om det med den oprindelige ansøger. Dette gælder uanset, om disse data efterfølgende er blevet publiceret. Virksomheder må gerne søge om en lignende sundhedsanprisning baseret på andre studier.

Sundhedsanprisninger, som er godkendt på grundlag af ejendomsretligt beskyttede data, er opført i et særskilt bilag i EU-Kommissionens register. Her er der oplysninger om, hvem godkendelsen er blevet udstedt til, og hvilke studier, der er omfattet af ejendomsrettigheder. Efter udløb af 5 års perioden vil sundhedsanprisningen blive fjernet fra det særlige bilag og blive overført til det øvrige register. Derefter kan alle bruge sundhedsanprisningen, hvis de overholder betingelserne for brug.

5.4 Ikke-tilladte sundhedsanprisninger

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 12

Det er ikke tilladt at bruge følgende anprisninger:

- 1) Anprisninger, der antyder, at helbredet kan påvirkes negativt, hvis fødevarer ikke indtages.
- 2) Anprisninger, der angiver hastigheden eller omfanget af vægttab.
- 3) Anprisninger, der henviser til anbefalinger fra individuelle læger eller sundhedspersonale.

Ad 1: Denne type anprisninger vil skabe eller udnytte en frygt hos forbrugeren (fx: ”Hvis ikke. . . så! ” eller ”Tør du lade være med. . ? ”). Det er et generelt princip, at anprisninger ikke må skræmme forbrugerne.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 3

Ad 2: Denne type anprisning dækker også over, at det er forbudt at angive, at man taber sig ”hurtigt” eller lignende. Det gælder altså ikke kun angivelse af, at man taber sig x kg på y dage/uger. Det er heller ikke tilladt at bruge illustrationer eller billeder, som angiver eller indikerer hastighed eller omfang af vægttab (fx ”før og efter”-illustrationer).

Afgørelse:

Miljø- og Fødevarerklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at angivelsen ”op til 60 %, det vil sige, at for hver hvert kilo du taber ved egen hjælp - vil du med hjælp fra [. . .] tabe dig op til 1,6 kg” kan sidestilles med en angivelse af omfanget af vægttab. Det er således ikke afgørende for vurderingen, at der henvises til et ”absolut vægttab”.

(Sag 15446 af 19. november 2012)

*På daværende tidspunkt Fødevarerministeriets Klagecenter.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevarerklagenævnet* har i en anden konkret sag afgjort, at anprisningen ”Når du anvender [produkt1] sammen med en energireduceret diæt, vil det øge dit samlede vægttab med op til 60 % i forhold til diæt alene”, heller ikke må anvendes.

(Sag 19000 af 4. juni 2013)

*På daværende tidspunkt Fødevarerministeriets Klagecenter.

Ad 3: Brug af anbefalinger fra fx læger, ernærings- eller sundhedseksperter er i sig selv et tegn på, at produktet har særlige gavnlige egenskaber i forhold til ernæring og sundhed, uanset om der er tilknyttet en ernærings- eller sundhedsanprisning for produktet. Det er ikke afgørende, om det er uddannede eksperter. Billeder eller illustrationer af personer, som giver indtryk af at være læger eller andre personer, som forbindes med ernæring eller sundhed, er også forbudt.

Følgende eksempler er i sig selv en indikation af, at produktet har gavnlige egenskaber i forhold til ernæring og sundhed:

- "Anbefalet af doktor NN"
- "Udviklet i samarbejde med klinisk diætist NN"

Forbuddet gælder også sammenslutninger eller organisationer, som ikke betragtes som værende nationale læge-, sundheds- og ernæringsfaglige sammenslutninger og sundhedsrelaterede velgørenhedsinstitutioner (se afsnit 2.7).

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 11

Sundhedspersonale kan bruges i markedsføring (fx i en detailforretning) i aktiviteter, som ikke er omfattet af anprisningsreglerne. Dette kan fx være kostvejledning, generelle oplysningsaktiviteter (fx formidling af kostråd) eller udarbejdelse af opskrifter eller forslag til madplaner for en detailforretning.

En detailforretning kan (fx via en hjemmeside, tilbudsaviser og i butikken) dele madopskrifter eller madplaner, som er udarbejdet af fx en diætist eller en ernæringseksperter. Det er dog en forudsætning, at opskrifterne ikke indeholder ernærings- og sundhedsanprisninger.

Materialet eller oplysningsaktiviteterne må heller ikke knyttes til konkrete produkter eller til generisk produktsortiment via skilte, hyldeforkanter, på hjemmesider eller i tilbudsaviser.

Hvis en detailvirksomhed har inviteret en læge eller sundhedspersonale til at holde kursus om sund kost og ernæring, må der heller ikke være link til specifikke produkter eller særligt sortiment i butikken. Detailbutikken må ikke reklamere med, at de samarbejder med læger eller sundhedspersonale.

Henvisning til sygdom er generelt ikke tilladt

Det er generelt forbudt ved mærkning og markedsføring af fødevarer at tillægge en fødevarer egenskaber vedrørende forebyggelse, behandling eller helbredelse af sygdomme og sygdomssymptomer eller give indtryk af sådanne. Sygdomsrelaterede anprisninger godkendes ikke.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 7, STK. 3

Afgørelse:

Miljø- og Fødevareklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at anprisninger, der angiver eller indikerer, at et produkt skal lindre en begyndende ondt i halsen samt fjerne et halsonde, er i strid med forbuddet mod ved mærkning, reklame mv., at anvende angivelser om, at en fødevarer kan forebygge, lindre eller have gavnlige virkninger på sygdomme eller sygdomssymptomer, jf. § 76 i mærkningsbekendtgørelsen (nu artikel 7, stk. 3 i mærkningsforordningen (1169/2011)). De omhandlede angivelser vil ikke kunne lovliggøres, jf. anprisningsforordningen. Der er således ikke tale om uspecifikke sundhedsanprisninger, som kan anvendes, hvis de ledsages af en specifik godkendt sundhedsanprisning. (Sag 8326/1035 af 13. september 2011)

*På daværende tidspunkt Fødevareministeriets Klagecenter.

En henvisning til ”reducere risiko for sygdom” er også forbudt, fordi det indikerer forebyggelse af sygdom. Den undtagelse fra mærkningsreglerne, som anprisningsreglerne giver, er henvisningen til, at en fødevarer eller en bestanddel af en fødevarer kan *reducere en risikofaktor for udvikling af sygdom* (se afsnit 5.1).

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 14

Det er ikke tilladt at omskrive sundhedsanprisninger, som handler om ”reduktion af en risikofaktor” til, at fødevareren reducerer risiko for sygdom.

6. Supplerende mærkningskrav ved brug af ernærings- og sundhedsanprisninger

6.1 Næringsdeklaration

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 7

MÆRKNINGSFORORDNINGEN ARTIKEL 49

Færdigpakkede fødevarer skal næringsdeklareres ved brug af ernærings- eller sundhedsanprisninger. Denne næringsdeklaration skal være den obligatoriske næringsdeklaration: Energi, fedt, mættede fedtsyrer, kulhydrat, sukkerarter, protein og salt.

Virksomheden skal deklarere det anpriste næringsstof.

Hvis det anpriste næringsstof er et af de næringsstoffer, der er tilladt frivilligt at supplere den obligatoriske næringsdeklaration med (fx kostfiber), så skal mængden deklareres i næringsdeklarationen.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 30, STK. 2

For øvrige anpriste næringsstoffer eller andre stoffer (fx omega-3 fedtsyrer) skal mængden af stofferne angives uden for, men i samme synsfelt som, næringsdeklarationen.

Der er krav til rækkefølgen af de deklarerede næringsstoffer i næringsdeklarationen.

En række færdigpakkede fødevarekategorier er undtaget fra den obligatoriske næringsdeklaration (fx tyggegummi).

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS BILAG V

Hvis man bruger ernærings- og sundhedsanprisninger på disse fødevarer (fx anpriser tyggegummi som værende "sukkerfrit"), skal produktet have en næringsdeklaration. Dette gælder også, hvis der er tale om en lille pakning.

SE NÆRINGSDEKLARATIONSVEJLEDNINGEN

Generiske reklamer

Ernærings- og sundhedsanprisninger, der bruges i generiske reklamer (se afsnit 1.1), er ikke omfattet af kravet om næringsdeklaration. Hvis den generiske reklame er meget tæt forbundet til en virksomheds produkt, kan det medføre krav om næringsdeklaration.

Krav om næringsdeklaration gælder ikke for ikke-færdigpakkede fødevarer (der udbydes til salg til den endelige forbruger eller til storkøkkener) eller for fødevarer, der pakkes ind på salgsstedet på køberens anmodning, eller som er færdigpakket med henblik på at blive solgt straks (svarende til "direkte salg").

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 1, STK. 2, 2. LED.

I Danmark er der ikke nationale regler for næringsdeklaration på ikke-færdigpakkede fødevarer. Virksomheder skal kunne fremvise data og dokumentation for, at anprisningsreglerne er overholdt.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 6

Hvis der er brugt en ernærings- eller sundhedsanprisning i en reklame for et færdigpakket produkt, skal produktet næringsdeklareres, selvom der ikke er en anprisning på selve mærkningen af produktet.

Næringsdeklaration af kosttilskud

SE KOSTTILSKUDSBEKENDTGØRELSEN

For kosttilskud gælder særlige regler for deklaration af indholdsstoffer. Mængden af de næringsstoffer eller stoffer med en ernæringsmæssig eller fysiologisk virkning i kosttilskuddet skal anføres i mærkningen. Mængden skal gives i forhold til den anbefalede daglige dosis. Hvis et næringsstof eller andet stof er anprist, skal dette næringsstof eller andet stof være deklareret i forhold til daglig dosis.

SE KOSTTILSKUDSVEJLEDNINGEN

Tolerancer ved næringsdeklaration

Den deklarerede værdi må ikke afvige fra niveauet i betingelserne for anprisningen, bortset fra analyseusikkerheden. Fx må ernæringsanprisningen ”lavt indhold af fedt” kun bruges, hvis indholdet af fedt i produktet højst er 3 g/100 g for faste fødevarer. Indholdet af fedt i produktet må derfor ikke overstige 3 g/100 g bortset fra analyseusikkerheden.

SE EU-RETNINGSLINJER FOR TOLERANCE TIL BRUG FOR MYNDIGHEDERS KONTROL AF NÆRINGSDEKLARATION
SE NÆRINGSDEKLARATIONSVEJLEDNINGEN

6.2 Supplerende mærkningskrav ved brug af ernæringsanprisninger

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 9 OG BILAG

Virksomheden skal tjekke, om der i betingelserne for brug af en ernæringsanprisning er krav om supplerende oplysninger.

Ved brug af fx ernæringsanprisningen ”Light” eller ”Let” skal virksomheden angive, hvilke egenskaber der gør fødevareren ”light” eller ”let” (se afsnit 4.1).

Hvis et produkt indeholder naturligt forekommende sukkerarter, skal erklæringen ”Med et naturligt indhold af sukker” gives, når anprisningen ”Ikke tilsat sukker” bruges (se afsnit 4.1).

For sammenlignende ernæringsanprisninger skal virksomheden angive forskellen for mængden af et næringsstof og/eller energiværdien (se afsnit 4.2).

6.3 Supplerende mærkningskrav ved brug af sundhedsanprisninger

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 10 OG 14

FORORDNINGER FOR GODKENDTE SUNDHEDSANPRISNINGER

KOMMISSIONENS RETNINGSLINJER FOR SÆRLIGE BETINGELSER FOR SUNDHEDSANPRISNINGER SOM FASTSAT I ARTIKEL 10 I ANPRISNINGSFORORDNINGEN

Sundhedsanprisninger skal være ledsaget af en række oplysninger på mærkningen. Hvis der ikke er en mærkning, så skal oplysninger være i præsentationen og reklamerne for fødevarer.

Oplysninger (erklæringer), som skal gives, når der bruges sundhedsanprisninger

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 10, STK. 2, LITRA A – D

Følgende oplysninger skal gives, når der en virksomhed bruger sundhedsanprisninger:

- a) *En erklæring om betydningen af en varieret og afbalanceret kost og en sund livsstil.*
- b) *Den mængde af fødevarer og det forbrugsmønster, der skal til for at opnå den anpriste gavnlige virkning.*
- c) *Hvis det er relevant, en erklæring henvendt til personer, der bør undgå at bruge fødevarer.*
- d) *En passende advarsel mod produkter, som kan udgøre en sundhedsrisiko, hvis de indtages i for store mængder.*

Der er mulighed for en vis form for fleksibilitet i udformning af de nævnte erklæringer, så længe det sikres, at betydningen er den samme.

- a) *”En erklæring om betydningen af en varieret og afbalanceret kost og en sund livsstil”*

Denne regel er med til at sikre, at forbrugeren ikke tror, at sundhedsanpriste produkter er en erstatning for en varieret/afbalanceret kost og en sund livsstil. Indtagelse af den anpriste fødevarer som en del af en varieret og afbalanceret kost er kun ét aspekt af en sund livsstil. Den anpriste fødevarer må heller ikke fremstå som værende uundværlig eller af afgørende betydning for en varieret og afbalanceret kost og sund livsstil. Det følger af det generelle princip om, at brug af anprisninger ikke må føre til overdrevent indtag af en fødevarer eller gå imod gode kostvaner.

SE BETRAGTNING 18 I ANPRISNINGSFORORDNINGEN

For kosttilskud skal der være en angivelse af, at kosttilskud ikke bør træde i stedet for varieret kost. Denne formulering skal bruges på kosttilskud med anprisninger i stedet for erklæringen i a).

- b) *”Den mængde af fødevarer og det forbrugsmønster, der skal til for at opnå den anpriste gavnlige virkning”*

Virksomheden skal give oplysning om et tilstrækkeligt indtag for at sikre, at den anpriste virkning kan opnås. Oplysningerne kan også være en af de særlige betingelser for godkendte anprisninger.

Formålet er, at forbrugeren bliver informeret om, hvor meget af fødevarer, der kræves, og hvordan fødevarer bør indtages i løbet af dagen. Virksomheden skal oplyse, om den anpriste virkning kan opnås, hvis fødevarer indtages én gang om dagen, eller om fødevarer bør indtages flere gange i løbet af en dag.

Fx er betingelsen for anprisningen ”Lactitol bidrager til normal tarmfunktion via hyppigere afføring”, at forbrugeren skal oplyses om, at den gavnlige effekt opnås ved et indtag på 10 g lactitol i én daglig dosis.

Sundhedsanprisningens oplysninger må ikke påvirke forbrugeren til at indtage en fødevarer på en overdreven måde.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 3, STK. 2, LITRA C

c) ”Hvis det er relevant, en erklæring henvendt til personer, der bør undgå at bruge fødevarer” og d) ”En passende advarsel mod produkter, som kan udgøre en sundhedsrisiko, hvis de indtages i for store mængder”

Disse to sidstnævnte mærkningskrav (c og d) vil typisk fremgå af betingelserne for de godkendte sundhedsanprisninger. I få tilfælde kan være nødvendigt at tage højde for dette krav, selvom det ikke fremgår af anprisningens betingelser.

Der kan være supplerende mærkningskrav, som er gældende i andre regler (fx koffeinadvarsel i mærkningsreglerne), der specifikt gælder for bestemte fødevarer kategorier. Alle krav er kumulative, og virksomhederne skal overholde alle relevante regler. Virksomheder skal kunne stå inde for de erklæringer, som de bruger.

Oplysningerne (c og d) skal stå på mærkningen af fødevarer, og hvis der ikke er en sådan mærkning, skal det fremgå af præsentationen af og reklamen for fødevarer.

Forståelse af mærkning er mere end det, der står på selve pakningen, og henviser til ”angivelser, oplysninger, fabriks- eller varemærker, billeder eller symboler, som vedrører en fødevarer, og som er anført på emballager, dokumenter, skilte, etiketter eller halsetiketter af enhver art, der ledsager eller henviser til denne fødevarer”.

EU-lovgivningen indeholder en definition af reklame (se afsnit 1.1). Præsentation henviser til fødevarerers præsentationsmåde, især deres form, udseende eller emballage, de materialer, der bruges til emballage, den måde, hvorpå fødevarererne er arrangeret, og de forhold, de udstilles i.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGEN

Sondringen mellem mærkning og reklame er, at mærkning er knyttet til leveringen af fødevarer til den endelige forbruger, mens reklame handler om virksomhedens bestræbelse for at øge salget.

Generiske reklamer

Hvis en sundhedsanprisning bruges i en generisk reklame for en fødevarer (fx kød), hvor anprisningen ikke omhandler et specifikt produkt, som ville bære en mærkning, skal de obligatoriske oplysninger gives i reklamen for og præsentationen af fødevareren.

Hvis der er angivet en sundhedsanprisning for en hel fødevarerkategori på et skilt eller i en reklame, skal de obligatoriske oplysninger være på skiltet eller i reklamen.

Ikke-færdigpakkede fødevarer

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 1, STK. 2

Der er en undtagelse for ikke-færdigpakkede fødevarer, der udbydes til salg til den endelige forbruger eller til storkøkkener, og fødevarer, der pakkes ind på salgsstedet på køberens anmodning, eller som er færdigpakket med henblik på at blive solgt straks (direkte salg). I disse tilfælde er oplysningerne a) og b) ikke påkrævet. Erklæringerne c) og d) skal til gengæld altid gives.

Fjernsalg

MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 12 OG 14

Forbrugerne skal altid have de obligatoriske oplysninger, når de skal købe en fødevarer. Ved fjernsalg (fødevarer, der udbydes til salg ved fjernkommunikationsteknikker, fx nethandel) skal forbrugeren have adgang til de obligatoriske oplysninger, inden købet afsluttes.

Ved fjernsalg, hvor der er begrænset adgang til mærkning, skal de obligatoriske oplysninger stå i præsentationen af og reklamer for fødevareren samt fremgå af støttematerialet for fjernsalget. Dette gælder, uanset om det er et websted, et katalog, en folder, et brev eller andet.

Supplerende oplysninger på mærkningen eller i reklamen? Eller begge dele?

Eksempler på situationer, hvor de supplerende oplysninger skal gives:

- Hvis der er en sundhedsanprisning på mærkningen af et produkt, skal der også være de relevante erklæring a) - d) på mærkningen af produktet.
- Hvis der er en sundhedsanprisning i en reklame, men hvor der ikke er en sundhedsanprisning på selve produktet (færdigpakket produkt), skal erklæringerne fremgå af reklamen. Erklæringerne er knyttet til de specifikke anprisninger, og det vil derfor ikke være aktuelt at angive erklæring, uden at der er brugt en anprisning.
- Hvis der er brugt sundhedsanprisninger i generiske reklamer (fx om "havregryn"), skal erklæringerne være i reklamen. Ellers kan forbrugeren ikke tilegne sig de nødvendige oplysninger, da det ikke kan forventes, at alle produkter (fx alle mærker af havregryn) har anprisningen på produktet.
- Hvis sundhedsanprisningen findes både i reklame (for et specifikt produkt) og samtidig er på selve produktet, er det nok at have erklæringerne på selve produktet. Forbrugeren kan så få de nødvendige oplysninger ved købet af produktet. Der er særlige krav ved fjernsalg.

Supplerende mærkningskrav ved brug af ”reduceret risiko for sygdom” anprisninger

Ved brug af anprisninger om en reduceret risiko for sygdom skal det angives, at sygdommen kan skyldes mange risikofaktorer, og at en ændring af en af disse risikofaktorer ikke nødvendigvis har en gavnlig virkning.

Hvis der ikke er en mærkning, skal oplysningen fremgå af præsentation eller reklamer.

Oplysningskrav angivet i særlige anvendelsesbetingelser

Der kan være særlige oplysninger eller advarsler, som skal gives til forbrugeren, for at kunne bruge visse anprisninger. Det fremgår af hver anprisnings specifikke betingelser for brug.

Anprisningen ”Indtagelse af pectiner med et måltid bidrager til at begrænse blodsukkerstigningen efter måltidet” kan fx kun bruges, hvis forbrugerne informeres om, at den gavnlige effekt opnås ved indtagelse af 10 g pectiner som en del af måltidet. Der skal også være en advarsel om, at der kan være en kvælningsrisiko for personer med synkebesvær eller ved indtagelse uden samtidig indtagelse af tilstrækkelige mængder væske, og at det anbefales at indtage stoffet sammen med rigelige mængder vand for at sikre, at stoffet når ned i mavesækken.

Disse oplysninger skal være på det anpriste produkt. Hvorvidt oplysningerne også skal indgå i reklamen, skal vurderes ud fra de samme principper som nævnt under ”*Supplerende oplysninger på mærkningen eller i reklamen?*”.

Hvis sundhedsanprisningen benyttes for en ikke-færdigpakket fødevarer, skal oplysningerne også være til stede. Hvis sundhedsanprisningen gives mundtligt, skal oplysningerne gives ved samme lejlighed. Hvis sundhedsanprisningen fremgår af skilt eller andet skriftligt materiale tilknyttet produktet, skal oplysningerne fremgå heraf.

7. Overgangsordninger

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 28

Anpriste fødevarer, som var lovligt mærket eller markedsført, inden anprisningsreglerne trådte i kraft, men som ikke overholder dem, skal udfases ved hjælp af overgangsordninger.

De relevante anprisninger kan bruges, hvis anprisningerne har været lovligt brugt inden den angivne tidsperiode. Medlemslande kan i overgangsperioden afvise anprisninger, som er tilladt i andre lande, hvis de ikke følger landets nationale regler.

Overgangsordningen giver ikke mulighed for, at anprisninger, som har været tilladt i en eller flere medlemsstater, kan tillades i alle andre medlemsstater.

7.1 Ernæringsanprisninger

Det er kun tilladt at bruge de godkendte ernæringsanprisninger, da der ikke længere er nogen overgangsfrist for andre ernæringsanprisninger.

Ernæringsanprisninger i form af nationale ”ernæringsmærker” er tilladt, hvis de er blevet notificeret til EU-Kommissionen inden 31. januar 2008.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGEN ARTIKEL 28, STK. 4

7.2 Sundhedsanprisninger

Virksomheder må kun bruge godkendte sundhedsanprisninger.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 10

For sundhedsanprisninger omfattet af artikel 13 har der været nogle overgangsordninger gældende indtil etablering af artikel 13-listen. Da artikel 13-listen endnu ikke er helt komplet, er nogle overgangsordninger stadig gældende.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 28, STK. 5 OG 6

Artikel 13-sundhedsanprisninger

For nogle af sundhedsanprisningsforslagene (artikel 13-processen) er vurderingerne i EFSA samt godkendelsesprocessen i EU-Kommissionen ikke afsluttet. Disse anprisninger er omfattet af overgangsordninger. Det er primært anprisninger om planter og plantestoffer. For enkelte sundhedsanprisninger for andre fødevarer, næringsstoffer eller andre stoffer har EFSA konkluderet, at der er tilstrækkelig videnskabelig evidens, men EU-Kommissionen har endnu ikke taget stilling til, om de skal godkendes (fx visse anprisninger om koffein).

Det er kun de anprisninger, som er med i godkendelsesprocessen, som er omfattet af en overgangsordning. Anprisninger, som er blevet forelagt EFSA, men hvor ansøgningen er blevet trukket tilbage, er ikke omfattet af overgangsordningerne.

På EU-Kommissionens hjemmeside finder man oplysninger om, hvilke anprisninger (angivet ved ID-numre) som stadig er omfattet af overgangsordninger.

Overgangsordningerne gælder, indtil der er en EU-godkendelse. Når sundhedsanprisninger omfattet af en overgangsordning bliver afvist, vil fristen for at fjerne anprisningerne fra markedet stå i retsakten.

Artikel 14-sundhedsanprisninger

Anprisninger, der henviser til ”en reduceret risiko for sygdom”, er ikke omfattet af en overgangsordning, fordi de ikke var tilladt før anprisningsreglerne.

Nogle sundhedsanprisninger, der henviser til børns udvikling og sundhed, er omfattet af overgangsordninger. Det er kun dem, hvor der er blevet ansøgt inden 19. januar 2008, og hvor godkendelsesprocessen endnu ikke er afsluttet.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 28, STK. 6

Overgangsordningers betingelser skal være overholdt

Anprisninger, der er omfattet af overgangsordninger, skal have været lovligt brugt tidligere, for at kunne bruges. Det er virksomhedernes ansvar at sikre, at anprisningerne følger reglerne, herunder eventuelle anvendelsesbetingelser.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 28, STK. 5

Sundhedsanprisninger om fx nedsat sultfølelse eller øget mæthedfølelse, hvor godkendelsesprocessen er sat i bero, kan først bruges for slankekostprodukter, når anprisningerne er godkendt, da de ikke har været tilladt for slankekostprodukter før 1. juli 2007.

SE SLANKEKOSTDIREKTIVET

Ved brug af sundhedsanprisninger for planter og planteekstrakter, hvor godkendelsesprocessen er sat i bero, skal virksomheden kunne dokumentere, at den brugte anprisning svarer til en anprisning, hvor godkendelsesprocessen er sat i bero (ID-nummer, samme plante eller plantedel og samme effekt).

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 28, STK. 5 OG 6

SE BEMÆRKNING NR. 11 I KOMMISSIONENS FORORDNING (EU) NR. 432/2012

Hvis der er overensstemmelse mellem den brugte anprisning og en anprisning i bero, er det virksomhedens ansvar at sikre, at anprisningen følger anprisningsreglerne og eventuel national lovgivning.

SE MÆRKNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 7, STK. 3

7.3 Varemærker og handelsbetegnelser

ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 28, STK. 2

Varemærker eller handelsbetegnelser, der ikke lever op til betingelserne i anprisningsreglerne, kan bruges frem til den 19. januar 2022, hvis de har været lovligt brugt på markedet før den 1. januar 2005.

Der er en undtagelse for fx kravet om, at varemærker eller handelsbetegnelser kun kan bruges, hvis de ledsages af en beslægtet godkendt ernærings- eller sundhedsanprisning. Efter 19. januar 2022 kan virksomheder kun bruge disse varemærker eller handelsbetegnelser, hvis der er tilknyttet en godkendt relateret ernærings- eller sundhedsanprisning (se afsnit 2.3). "Fantasinavne" er ikke omfattet af overgangsordningen, medmindre de kan betragtes som varemærker eller handelsbetegnelser.

Et varemærke, som angiver eller indikerer fx sygdomsforebyggelse, eller som kan vildlede forbrugerne, er i strid med både de nuværende regler og reglerne fra før 1. januar 2005. Varemærket må heller ikke fx angive af hastighed eller omfang af vægttab, da dette også var ulovligt, før anprisningsreglerne fandtes.

SE ANPRISNINGSFORORDNINGENS ARTIKEL 12

Afgørelse:

Miljø- og Fødevarerklagenævnet* har i en konkret sag vedrørende et varemærke på en modermælksersatning afgjort, at et varemærke, som indikerer en ernæringsanprisning, som ikke er tilladt i henhold til lovgivningen (modermælksersatningsbekendtgørelsen), ikke er omfattet af overgangsbestemmelsen i artikel 28, stk. 2. (Sag 11165/1373 af 10. februar 2012)

*På daværende tidspunkt Fødevarerministeriets Klagecenter

Overgangsordningen har til formål at beskytte varemærker, som er blevet kendt på markedet blandt forbrugerne under et bestemt navn inden 1. januar 2005. For at give virksomhederne tid til at omstille sig er der en lang overgangsordning for produkter med varemærker og handelsbetegnelser, der fandtes inden den 1. januar 2005.

Begrebet "handelsbetegnelse" betyder ikke ethvert navn eller fantasinavn for en fødevarer.

Der er ikke med ordet "handelsbetegnelse" et ønske om en videre brug af overgangsordningen, udover hvad der følger af den danske varemærkeret. Handelsbetegnelser er en delmængde af den danske definition på et varemærke, der dækker over ord, ordforbindelser, bogstaver, tal, figurer, afbildninger samt varens form, udstyr eller emballage.

Idéen i at nævne både varemærke (trademark) og handelsbetegnelse (brand name) er at gøre opmærksom på, at både symboler, mærker og ord (handelsbetegnelser) er omfattet af overgangsordningen.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevarerklagenævnet* har i to konkrete sager afgjort, at det er afgørende, at der er tale om en beskyttet betegnelse i form af et varemærke eller handelsbetegnelse inden den 1. januar 2005, for at handelsbetegnelsen kunne falde ind under overgangsbestemmelserne. Virksomheden skal kunne dokumentere, at der er opnået immateriel beskyttelse.

Det er Patent- og Varemærkestyrelsen, som har kompetence til at træffe afgørelse om, hvorvidt der foreligger en egentlig varemærkeretlig beskyttelse. For at kunne vurdere, om anprisningerne er omfattet af overgangsbestemmelsen i anprisningsforordningen, er det fødevarermyndigheden, som skal vurdere, om der foreligger tilstrækkelige holdepunkter for, at produktnavnene er omfattet af overgangsbestemmelsen qua en varemærkeretlig eller anden immateriel beskyttelse. (Sag 18842 af 5. august 2013 og 8150/1013 af 14. april 2011).

*På daværende tidspunkt Fødevarerministeriets Klagecenter

EU-dom – C-299/12

Dommen konkluderer, at det ikke er produktet, som er undtaget fra anprisningsforordningens bestemmelser, med alene det pågældende varemærke, hvis den er beskyttet som et sådant varemærke eller en sådan betegnelse i henhold til den anvendelige lovgivning. Det tilkommer den nationale ret under hensynstagen til de faktiske og retlige omstændigheder, der karakteriserer den sag, der verserer for den, at efterprøve, om en sådan meddelelse er et varemærke eller en handelsbetegnelse, der er beskyttet således.

Lovlige udenlandske varemærker anerkendes typisk i Danmark.

Et varemærke, som ikke er vildledende for forbrugerne i en medlemsstat, kan være vildledende i en anden medlemsstat fx som følge af anden kultur. I de tilfælde gælder de generelle vildledningsregler, og Fødevarevarestyrelsen kan kræve ommærkning af produktet.

Afgørelse:

Miljø- og Fødevareklagenævnet* har i en konkret sag afgjort, at betegnelsen ”detox” er en uspecifik sundhedsanprisning, som ikke er ledsaget af en specifik beslægtet godkendt sundhedsanprisning. Der er ikke fremlagt tilstrækkelig dokumentation for, at produktet har en afgiftende effekt, og anprisningen er således vildledende, jf. fødevareforordningens artikel 16. Fødevareforordningens artikel 16 var gældende forud for den 1. januar 2005, og da den omhandlende anprisning ikke var lovlig forud for denne dato, kunne den heller ikke have været benyttet lovligt indtil den 19. januar 2022 i medfør af overgangsbestemmelsen i artikel 28, stk. 2, i anprisningsforordningen. (Sag 259, dateret 10. juni 2010).

*På daværende tidspunkt Sekretariatet for Fødevare- og Veterinærklager

Et produkt er ikke nødvendigvis lovligt, selvom dets varemærke er lovligt. Et produkt med varemærket ”XX”, hvor varemærket var lovligt før 2005 og dermed under en overgangsordning, kan have et indhold, der gør, at selve produktet er ulovligt.